

PRIMERJALNO PRAVNA ANALIZA UREDITVE PROSTOVOLJSKEGA DELA

Vsebina:

I. Veljavna zakonodaja

II. Mednarodne usmeritve

III. Primerjalno pravni pregled ureditve prostovoljstva v Evropi

IV. Viri

I. Veljavna zakonodaja

Veljavna zakonodaja (<http://zakonodaja.gov.si/> - iskanje po geslih: *prostovoljno, prostovoljec, prostovoljci, prostovoljcev, prostovoljcem, prostovoljno delo, prostovoljnega dela, volonter, volonterji, volontersko*) na posameznih področjih že ureja prostovoljsko delo in določa nekatere pravice, vendar te predstavljajo le parcialno in neenakomerno ureditev. Vendar pa je pri celovitem urejanju prostovoljskega dela potrebno upoštevati tudi to veljavno ureditev, ki je podana v nadaljevanju.

Zakon o socialnem varstvu – (Uradni list RS št. 3/2007-UPB2) že v splošnih določbah (2. člen) vpeljuje prostovoljsko delo na področju socialnega varstva in zavezuje državo, da zagotavlja in razvija ter podpira in spodbuja razvoj samopomoči, dobroteljnosti, oblik neodvisnega življenja invalidov in drugih oblik prostovoljskega dela na področju socialnega varstva. Nadalje določa, da lahko posamezne socialno varstvene storitve opravljajo pod vodstvom strokovnih delavcev s prostovoljnim in nepoklicnim delom tudi laični delavci, za katere strokovna izobrazba ni posebej predpisana (72. člen). **Socialna zbornica**, ki je ustanovljena na podlagi tega zakona, največ vsebine prostovoljnemu delu posveča v svojem **statutu** (h kateremu mora dati soglasje Vlada RS - Uradni list RS št. 59/2002, 108/2007) kjer določa, da Socialna zbornica podpira in razvija prostovoljno delo v socialnem varstvu. **Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu** (Uradni list RS št. 59/2002), ki ga sprejme skupščina socialne zbornice, določa enakopravnost prostovoljnega dela (tč.5), pri čemer prostovoljci prevzemajo konkretne delovne naloge na osnovi usposobljenosti in izkušenj ter Kodeksa etičnih načel. Prostovoljno delo poteka v okviru sprejetega dogovora med izvajalci in uporabniki pomoči ter odgovornim organizatorjem prostovoljnega dela. Prostovoljcem pa je potrebno omogočiti usposabljanje in supervizijo. Socialno varstvene ustanove zavezuje k odprtosti za prostovoljce. Določena je odprtost ustanov za delo prostovoljcev

Zakon o invalidskih organizacijah (Uradni list RS št. 108/2002, 61/2006 –Zdru-1) se dotika prostovoljskega dela v pomembni točki in sicer invalidske organizacije med svojimi nalogami izvajajo tudi usposabljanje prostovoljcev za delo z invalidi (6. točka 10. člena). Opredelitev te naloge v temeljnem aktu organizacije je tudi eden izmed pogojev za pridobitev statusa invalidske organizacije.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Zakon o humanitarnih organizacijah (Uradni list RS št. 98/2003, 61/2006 –Zdru-1) kot eno izmed meril (pogojev) za pridobitev statusa humanitarne organizacije določa tudi prostovoljnost in sicer "merilo prostovoljnosti izpolnjuje organizacija, ki svojo dejavnost v celoti ali pretežno opravlja s prostovoljci, ki delo opravljajo po svobodni odločitvi in brez plačila. Za plačilo se ne šteje nadomestilo materialnih stroškov prostovoljcu. Šteje se, da organizacija dejavnost izvaja s prostovoljci, če je večina izvajalcev prostovoljcev.« (18. člen).

Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS št. 7/1993) določa, da je Rdeči križ Slovenije sestavni del mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseča, pri katerem je prostovoljnost eno od sedmih temeljnih načel (2. člen) .

Zakon o preskrbi s krvjo (Uradni list RS št. 104/2006) opredeljuje posebno vrsto prostovoljcev – krvodajalce. Krvodajalstvo je posebna dejavnost, ki se opravlja po načelu prostovoljnega brezplačnega krvodajalstva (2. in 23. člen), krvodajalec pa je tisti, ki prostovoljno da kri (3. člen). Po 169. členu Zakona o delovnih razmerjih pa ima krvodajalec na dan darovanja krvi pravico do odsotnosti z dela. V tem primeru izplača delodajalec nadomestilo plače delavcu v breme zdravstvenega zavarovanja.

Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 42/2002, 103/2007) se s prostovoljskim delom ne ukvarja, razen v 124. členu, kjer govori o volonterskem pripravništvu, ki je možno le, če tako določa poseben zakon. Glede volonterskega opravljanja pripravništva se uporabljajo določbe tega zakona o delovnem času, odmorih, počitkih, o posebnem varstvu delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti ter o odškodninski odgovornosti (214. člen).

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS št. 12/2007-UPB1) humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelfno delo izvzema iz dela na črno (7. člen), pri čemer opredeljuje humanitarno, karitativno in prostovoljno delo kot brezplačno opravljanje dela za organizacije, ki so registrirane kot humanitarne ali karitativne ter organizirano prostovoljno delo v okviru drugih nevladnih organizacij, za dobrodelfno delo pa se šteje brezplačno opravljanje dela, ki je namenjeno varovancem v vzgojnovarstvenih zavodih, šolarjem, dijakom in študentom v izobraževalnih zavodih, bolnikom v bolnišnicah ter osebam v domovih za ostarele (11. člen).

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS št. 51/2006-UPB1) določa, da je vsak državljan ob naravni ali drugi nesreči dolžan pomagati – med 18. in 63 letom za moške in 55. letom za ženske (10. in 17. člen), predvideva pa tudi sodelovanje prostovoljcev v Civilni zaščiti. Prostovoljno lahko sodelujejo moški in ženske, ki so stari najmanj 15 let, matere in samohranilci, z otrokom, ki še ni dopolnil 15 let starosti ter moški in ženske, ki jim je že prenehala dolžnost obveznega služenja ter imajo enake pravice in dolžnosti kot drugi pripadniki Civilne zaščite (18. člen). Zakon določa tudi pravico do nadomestila plače v času opravljanja nalog v Civilni zaščiti, ki ga izplača delodajalec v breme države ali lokalne skupnosti, glede na to, kjer je državljan razporejen v Civilno zaščito. Če pa je razporejen pri delodajalcu, pa ta krije nadomestilo plače v lastno breme (27. člen). Če traja opravljanje nalog v Civilni zaščiti več kot 4 ure ima prostovoljec pravico do brezplačen prehrane (27. člen) Delodajalec zaradi sodelovanja v civilni zaščiti, ne sme odpustiti, prerazporediti ali kako drugače oškodovati (27. člen) Poškodba ali bolezen, ki nastane med opravljanjem nalog civilne zaščite se šteje kot poškodba pri delu ali

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

poklicna bolezen, za katero je državljan zavarovan po predpisih zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju, družinski člani prostovoljca, ki je izgubil življenje pri opravljanju nalog civilne zaščite pa imajo po njem pravico do pokojnine, povračila stroškov pogreba v skladu s predpisi o pokojninskem, invalidskem in zdravstvenem zavarovanju. Stroške navedenih zavarovanj krije država oziroma lokalna skupnost, če državljan ni zavarovan na drugi podlagi (28. člen). Državljan pa je v primeru trajne poškodbe pod določenimi pogoji upravičen tudi do enkratne denarne pomoči (29. člen) Društva in druge nevladne organizacije opravljajo naloge zaščite na podlagi odločitve pristojnega organa (73. člen) **Uredba o nadomestilu plače in povračilih stroškov med opravljanjem nalog zaščite, reševanja in pomoči** (Uradni list RS št. 48/1999) podrobneje določa pravico do nadomestila plače oziroma izgubljenega zaslužka. Nadomestilo plače vključuje pravico do nadomestila plače, pokojnine ali denarnega nadomestila za brezposelne, nadomestilo za posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost in za tiste, ki sploh nimajo dohodkov (2. in 3. člen). Za službeno potovanje v okviru izvajanja nalog civilne zaščite pripada upravičencu povračilo stroškov in dnevnic (5. in 8. člen). Nadomestilo plače izplača delodajalec v breme države (11. člen). **Uredba o priznanjih in nagradah na področju varstva pred naravnimi in drugim nesrečami** (Uradni list RS št. 64/1995, 76/2001) ureja vrste priznanj in nagrad, merila in postopek za predlaganje kandidatov, sestavo komisije, postopek izbire kandidatov ter način podelitve.

Zakon o gasilstvu (Uradni list RS št. 113/2005-UPB1) določa, da naloge gasilstva lahko opravljajo tudi prostovoljci, ki so za to usposobljeni. Lahko so organizirani v prostovoljne enote (21. člen). Gasilsko društvo je humanitarna organizacija, v kateri občani prostovoljno sodelujejo in opravljajo naloge na področju gasilstva, varstva pred požarom ter druge aktivnosti, ki so pomembne za razvoj in delo gasilstva (20. člen). Prostovoljnemu gasilcu med intervencijo in usposabljanjem na poziv pristojnega organa pripada nadomestilo plače. Nadomestilo plače izplača delodajalec v breme lokalne skupnosti. Če traja intervencija več kot štiri ure, imajo udeleženci pravico do brezplačne prehrane. Prostovoljnega gasilca delodajalec zaradi udeležbe na intervenciji ali na usposabljanju ne sme odpustiti, razporediti na drugo delovno mesto ali ga kako drugače oškodovati (25. člen) Prostovoljci so med intervencijo in usposabljanjem tudi zavarovani po predpisih o zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (26. člen). Prostovoljnemu gasilcu, ki ni zaposlen ali za katerega je to ugodnejše, pripada nadomestilo za čas zadržanosti od dela zaradi take poškodbe pri delu v višini 100% povprečne mesečne plače na zaposlenega delavca v državi v zadnjem mesecu pred nastankom poškodbe. Če pa je prostovoljni gasilec med intervencijo ali med strokovnim usposabljanjem izgubil življenje, imajo njegovi družinski člani pravico do pokojnine v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, enkratne denarne pomoči in povračila stroškov prevoza in pogreba. Če se prostovoljni gasilec med intervencijo ali med strokovnim usposabljanjem poškoduje brez svoje krivde, tako da je njegov organizem okvarjen najmanj za 20%, ima pravico do enkratne denarne pomoči po predpisih o vojaških invalidih, ki ne sme biti manjša od 12 povprečnih plač zaposlenih v državi v zadnjih šestih mesecih. Gasilska organizacija mora zavarovati operativne člane svoje gasilske enote za primer smrti, trajne izgube splošne delovne zmožnosti in prehodne nezmožnosti za delo, nastale v nesreči pri gašenju in reševanju, na vajah ali med šolanjem.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS št. 16/2008) posebej opredeljuje prostovoljce v javni službi (102. člen). V javni službi varstva tako lahko kot prostovoljci delajo ljudje z ustrežno izobrazbo oziroma kvalifikacijo. Po zaključku prostovoljnega dela izda izvajalec javne službe potrdilo o pridobitvi delovnih izkušenj ali kvalifikacij, razen če zakon ne določa drugače. Prostovoljci lahko pri izvajalcu javne službe varstva opravljajo pripravništvo kot volonterji pripravniki, pridobivajo delovne izkušnje za naziv ali opravljajo druga dela. V javni službi za področje varstva delujejo tudi prostovoljci – zaupniki. Njihova naloga je razvijanje zavesti javnosti o dediščini, informiranje in neformalni nadzor nad stanjem varstva na terenu. Razmerje prostovoljca in izvajalca javne službe varstva se ureja s pogodbo. Merila za denarne nagrade prostovoljcev bodo urejena s posebnim predpisom.

Zakon o tujcih (Uradni list RS št. 71/2008-UPB5) je pomemben z vidika tujca, ki bi v Sloveniji opravljal prostovoljno delo v okviru mednarodne izmenjave prostovoljcev. V primeru takega bivanja tujca, ki traja več kot 90 dni, je mogoče pridobiti dovoljenje za začasno prebivanje (30. člen). Vendar pa mora imeti tujec veljavno potno listino, katere veljavnost je najmanj tri mesece daljša od nameravanega prebivanja v RS, ustrežno zdravstveno zavarovanje in zadostna sredstva za preživljanje oziroma mu mora biti preživljanje kako drugače zagotovljeno v času prebivanja, mesečno najmanj v višini, kolikor znaša znesek minimalnega dohodka v RS (27. člen).

Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS št. 76/2007-UPB2) sicer prostovoljcev ne omenja, je pa pomemben za delo tujih prostovoljcev v Sloveniji. V 3. členu je navedeno, da se zakon med drugim ne uporablja za tujce, ki nepridobitno opravljajo delo v okviru organiziranih mladinskih taborov in drugih občasnih oblik sodelovanja mladih na mednarodni ravni, ki jih organizirajo pooblaščenice organizacije, šole, institucije, ministrstva ali lokalne skupnosti in tujce, ki opravljajo duhovniški poklic v okviru ustanovljenih verskih skupnosti in tujce, ki organizirajo oziroma vodijo karitativno in humanitarno dejavnost v okviru registriranih organizacij in verskih skupnosti.

Zakon o političnih strankah (Uradni list RS št. 100/2005-UPB1, 103/2007) omenja prostovoljno delo, ko govori o premoženju političnih strank. Za lastna sredstva se namreč šteje članarina, prostovoljni prispevki fizičnih oseb in tudi prostovoljno delo (34. člen).

Zakon o vojnih grobiščih (Uradni list RS št. 65/2003) navaja, da se sredstva za financiranje vojnih grobišč lahko zagotavljajo tudi s prispevki občinskih društev in drugih organizacij, s prispevki donatorjev in iz drugih virov, ti prispevki pa so lahko tudi v materialu in v obliki prostovoljnega dela.

Zakon o vojaški dolžnosti (Uradni list RS št. 108/2002 – UPB1) določa, da se po 30.6.2004, ko je prenehalo izvajanje obveznega služenja vojaškega roka, omogoči služenje vojaškega roka na podlagi prostovoljne odločitve - prostovoljno služenje vojaškega roka (62č. člen). Vojak ima med prostovoljnim služenjem vojaškega roka pravico do prejemkov, povračil, izredne odsotnosti ter drugih pravic in dolžnosti, v skladu z zakonom, podrobneje pa obseg teh pravic ureja Uredba o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS št. 81/2003, 116/2007). Prostovoljno služenje vojaškega roka se všteva v pokojninsko dobo. Navedena uredba predvideva sklenitev pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka (9. člen), vojakom prostovoljcem Ministrstvo

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

za obrambo v času služenja zagotavlja zdravstveno varstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje za ožji obseg pravic ter nezgodno zavarovanje (15. člen). V času prostovoljnega služenja vojaškega roka prejemajo vojaki prostovoljci mesečne prejemke, določene v % minimalne plače v RS, v primeru uspešno opravljenega služenja pa še enkratni znesek (19. in 20. člen). Prav tako imajo pravico do povrnitve prevoznih stroškov (21. člen)

Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS št. 16/2007-UPB5, 101/2007) v izobraževalnem programu med izbirnimi vsebinami predvideva tudi prostovoljno delo (12. člen) (pregled dostopen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si /Učenci, dijaki, starši / Katalog obveznih izbirnih vsebin).

Glede dolgoročnega prostovoljskega dela je pomembno, da slovenska zakonodaja že dopušča neko podobno obliko udejstvovanja v smislu »sobotnega leta«. To predvidevajo **Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo UPB1** (Uradni list RS št. 77/2007-UPB1, 56/2008) - 52. člen, **Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti** (Uradni list RS št. 22/2006-UPB1, 112/2007) - 31. člen in **Zakon o visokem šolstvu** (Uradni list RS št. 119/2006-UPB3, 64/2008) – 64. člen. Sobotno leto je definirano na področju

- kulture: delavcem, ki opravljajo najzahtevnejše umetniške oziroma strokovne naloge s področja dela javnega zavoda, se lahko prizna pravico do poglobljenega usposabljanja in izpolnjevanja, v skupne trajanju največ dvanajst mesecev, če je to v javnem interesu. Delodajalec in delavec se dogovorita o uresničevanju te pravice in prerazporeditvi delovnih obveznosti;
- raziskovalna dejavnost: delavci v raziskovalni dejavnosti ki so izvoljeni v najvišje raziskovalne nazive oziroma v nazive visokošolskih učiteljev, imajo pravico, da v obdobju šestih let preidejo za eno leto iz raziskovalne v visokošolsko dejavnost. V tem času pogodba o zaposlitvi ne preneha veljati;
- visoko šolstvo: visokošolski učitelj ima v šestih letih opravljanja dela pravico do poglobljenega izpopolnjevanja na področju raziskovalne dejavnosti v skupnem trajanju največ dvanajst mesecev. Visokošolskemu učitelju se pedagoška obveznost prerazporedi, vendar se ne se povečati za več kot eno tretjino.

Kot je razvidno iz primerjalno pravne ureditve imajo v Nemčiji glede prostovoljstva »sobotnemu letu« podoben institut »socialnega leta« - gre za okvir socialnih aktivnosti za mlade med 16. in 27. letom, pri čemer prostovoljci niso delavci, so pa glede vseh zavarovanj izenačeni z delavci. Uzakonjeno »sobotno leto« v Republiki Sloveniji, bi lahko tako nakazovalo na iskanje podobnih rešitev za dolgoročno prostovoljsko delo.

Področja, ki pa so za prostovoljsko delo še posebej pomembna pa so področja obdavčitve, zdravstvenega in socialnih zavarovanj.

Zakon o posebnem davku na določene prejemke (Uradni list RS št. 72/1993, 22/1994, 45/1995, 12/1996). Ta davek plačujejo pravne osebe in zasebniki, ki opravljajo dejavnost in izplačujejo v zakonu določene prejemke (1. člen). Osnova za obračun in plačilo davka je vsako posamezno bruto izplačilo fizični osebi za opravljeno storitev na podlagi pogodbe o delu po zakonu o delovnih razmerjih ali po obligacijskem zakoniku (3. člen). Ker sta bila oba navedena

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

zakona nedavno nova, je tako smiselna osnova za izplačilo podjemna in avtorska pogodba (ne pa več pogodba o delu po prejšnji delovno pravni ureditvi) V bruto izplačilo štejejo tudi vsa povračila stroškov, ki jih je posamezna oseba prejela v zvezi z opravljanjem storitve. Za opravljeno storitev po zakonu pa ne šteje izplačilo (3. člen):

- o fizični osebi, ki opravlja določeno funkcijo na podlagi imenovanja državnega ali drugega organa,
- o fizični osebi, ki opravi storitev na podlagi napotitve upravnega organa,
- o fizični osebi na podlagi napotitve oziroma poziva na določeno opravilo s strani državnega ali drugega organa,
- o nagrad in povračil stroškov osebi, ki prostovoljno oziroma na podlagi vabila ali poziva sodeluje v prostovoljnih, ljubiteljskih, humanitarnih, invalidskih, izobraževalnih, zdravstvenih, kulturnih, športnih, raziskovalnih dejavnosti ter v dejavnostih društev in njihovih zvez, zaradi uresničevanja ciljev oziroma namenov, zaradi katerih so društva ustanovljena, ne pa v okviru opravljanja gospodarskih (pridobitnih) dejavnosti po Zakonu o društvih, ter v sindikalnih in strankarskih dejavnostih, pod pogojem, da izplačila nagrad ne presegajo 150.000 tolarjev letno, povračilo stroškov v zvezi z opravljanjem storitve pa ne presega višine, ki je določena s predpisom vlade.

Ustavno sodišče je že leta 1997 odločilo, da določilo v zadnji alineji ni v skladu z ustavo, ker vladi brez določitve zakonskega okvira prepušča podrobnejšo določitev stroškov v zvezi z delom in določitev višine teh stroškov, do katere se povračilo zanje ne všteta v osnovo za davek od osebnih prejemkov oz. od katerih se ti stroški priznavajo kot odhodek pri ugotavljanju davčne osnove. Državni zbor bi moral neskladje odpraviti v šestih mesecih, vendar določba še vedno velja. Podrobneje pa to sedaj ureja Zakon o dohodnini.

Zakon o dohodnini (Uradni list RS št. 117/2006, 90/2007, 10/2008, 78/2008) pa je zaostрил pogoje obdavčitve prihodkov, tako, da so po 107. členu (2. točka) oproščeni obdavčitve »prejemki, namenjeni pokritju dokumentiranih stroškov prevoza, nočitve in dnevnice, kadar je izplačilo opravljeno fizični osebi, ki prostovoljno oziroma na podlagi vabila ali poziva sodeluje v prostovoljnih ljubiteljskih, humanitarnih, dobrodelnih, vzgojno izobraževalnih, zdravstvenih, humanitarnih, kulturnih, športnih, raziskovalnih, sindikalnih dejavnostih, v dejavnostih zbornic, v dejavnosti verskih skupnosti in v dejavnosti političnih strank, pod pogojem, da so navedene dejavnosti nepridobitne dejavnosti in prostovoljno oziroma na podlagi vabila ali poziva sodeluje v dejavnostih društev in njihovih zvez (za sodelovanje se šteje tudi delovanje v organih društev in njihovih zvez) zaradi uresničevanja ciljev oziroma namenov, zaradi katerih so društva ustanovljena, ne pa v okviru opravljanja pridobitne dejavnosti društev »in v zvezi s tem prejme le povračilo navedenih stroškov pod pogoji in do višin, ki so določeni za povračilo stroškov v skladu z uredbo vlade.

Glede nagrade pa 108. člen določa, da je davčna osnova vsak dohodek, če ni s tem zakonom za posamezni dohodek ne določa drugače. Se pa v davčno osnovo ne všteta daril, če njegova vrednost ne presega 42 EUR oziroma, če skupna vrednost vseh daril, prejetih v davčnem letu od istega darovalca, ne presega 84 EUR.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Nadalje **0,5% dohodnine** lahko zavezanci za dohodnino namenijo za financiranje splošno koristnih namenov (142. člen) – to je nov vir financiranja prostovoljski organizacij, ki se uspejo uvrstiti seznam upravičencev (to so organizacije, ki izpolnjujejo splošno koristne namene, za kar se štejejo humanitarni nameni (vključno z varstvom človekovih pravic), nameni varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, invalidski, dobrodelni, ekološki, kulturni, športni, religiozni in drugi nameni, ki se opravljajo v okviru dejavnosti rezidentov Slovenije, ki so po posebnih predpisih ustanovljeni za opravljanje navedenih dejavnosti kot nepridobitnih dejavnosti in katerim je s posebnim zakonom ali na podlagi posebnega zakona, zaradi opravljanja te dejavnosti priznan poseben status ali določeno, da je njihova dejavnost v javnem interesu.

Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS št. 117/2006) določa, da so plačila DDV pod določenimi pogoji in ne glede na določilo 42. člena oproščeni tudi dobave blaga in storitev, če gre za organizacijo – davčne zavezance, ki jih upravljajo in vodijo večinoma prostovoljci, ki sami ali preko drugih oseb niso posredno ali neposredno udeleženi v rezultatih teh dejavnosti (43. člen).

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS št. 109/2006-UPB4) določa pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v 4. členu. Nadalje za sicer brezposelne osebe, ki pa so vključene v nek delovni proces, pri katerem obstaja možnost poškodbe ali poklicne bolezni, določa zakon obvezno zavarovanje in sicer za (26.člen):

- o dijake in študente pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah;
- o otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri praktičnem pouku v podjetjih za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu;
- o osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejmejo nagrado;
- o osebe, ki so uveljavile izvzem iz zavarovanja po 18. členu (to je izključitev iz obveznega zavarovanja, ki jo lahko predlaga samozaposleni ali kmet, ki ne dosega mesečne osnove za obračun davka iz dejavnosti v višini vsaj polovice minimalne plače);
- o vojaške invalide, civilne invalide vojne ali druge invalidne osebe na poklicni rehabilitaciji oziroma usposabljanju pri praktičnih delih in vajah;
- o dijake in študente na dodiplomskem in podiplomskem študiju pri opravljanju dela prek pooblaščenih študentskih servisov;
- o osebe na prestajanju kazni zapora, ki niso obvezno zavarovane po tem zakonu, ter mladoletniki, proti katerim se izvršuje ukrep oddaje v prezgojni dom, pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu z zakonom

prav tako pa so zavarovane tudi osebe (28. člen), ko:

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- o sodelujejo pri organiziranih delovnih akcijah, pri reševalnih akcijah ali pri zaščiti in reševanju v primeru naravnih in drugih nesreč;
- o kot udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji sodelujejo pri opravljanju del oziroma nalog na mladinskem taboru;
- o opravljajo naloge vojaške službe ali nadomestne civilne službe, civilne zaščite, službe za opazovanje in obveščanje, splošnih reševalnih služb ali enot za zveze ter pri usposabljanju za obrambo in zaščito;
- o pomagajo policiji in pooblaščenim uradnim osebam državnih organov pri izpolnjevanju nalog s področja varstva ustavne ureditve, osebne varnosti občanov in varnosti premoženja, vzdrževanja javnega reda in miru, pri preprečevanju in kaznivih dejanj ter pri odkrivanju in prijemanju storilcev in pri varovanju pred kršitvami nedotakljivosti državne meje;
- o opravljajo naloge policije kot osebe v rezervnem sestavu policije;
- o opravljajo na poziv državnih ali drugih pooblaščenih organov javno ali drugo družbeno funkcijo ali državljansko dolžnosti;
- o kot športniki ali šahisti, trenerji ali organizatorji v okviru organizirane športne ali šahovske dejavnosti sodelujejo pri športnih ali šahovskih akcijah;
- o kot člani operativnih sestavov prostovoljnih gasilskih organizacij opravljajo naloge pri gašenju požarov, zaščiti in reševanju pri drugih nesrečah, pri usposabljanju, zavarovanju na požarno nevarnih mestih in pri javnih prireditvah, naloge pri javnih nastopih in demonstracijah s prikazovanjem demonstrativnih vaj ter pri poučevanju ljudi o požarni varnosti;
- o kot člani gorske reševalne službe ali potapljači opravljajo naloge reševanja življenja ali odvratitve oziroma preprečitve nevarnosti, ki neposredno ogrožajo življenja ali premoženje oziroma se organizirano usposabljaajo za navedene naloge:

Prispevki za te tovrstno zavarovanje se plačujejo v pavšalnih zneskih, ki jih določi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Glede pokojninskega zavarovanja zakon v 34. členu določa, da se lahko v obvezno zavarovanje prostovoljno vključijo tudi osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za obvezno zavarovanje, vendar le pod določenimi pogoji, ko:

- o so na neplačanem dopustu;
- o traja suspenz pogodbe o zaposlitvi;
- o so na dodiplomskem oziroma na podiplomskem šolanju;
- o služijo vojaški rok, opravljajo naloge nadomestne civilne službe ali se usposabljaajo za rezervni sestav policije;
- o skrbijo za otroka, mlajšega od sedmih let oziroma za invalidno osebo, ki je nezmožna za samostojno življenje in delo, ali za uživalca dodatka za pomoč in postrežbo;
- o opravljajo samostojno kmetijsko dejavnost in ne izpolnjujejo pogojev iz druge alineje prvega odstavka 16. člena tega zakona;
- o so kot brezposelne osebe vpisani v katero od evidenc pri zavodu za zaposlovanje. Zavod za zaposlovanje obvesti zavod o izbrisu osebe iz evidence brezposelnih;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- o bivajo v tujini kot zakonci oziroma kot zunajzakonski partnerji zavarovancev, poslanih na delo ali usposabljanje v tujino;
- o so kot invalidi v varstvenih delavnicah;
- o so na strokovnem izpopolnjevanju ali na specializaciji po prenehanju obveznega zavarovanja;
- o so zaposleni s krajšim delovnim časom od polnega, vendar le za razliko do polnega delovnega časa.

Ne glede na izpolnjevanje navedenih pogojev pa se lahko državljan Republike Slovenije v roku šestih mesecev po prenehanju obveznega zavarovanja prostovoljno vključi v zavarovanje, če je bil v zadnjih desetih letih najmanj pet let vključen v obvezno zavarovanje. Vendar pa lahko vključitev v prostovoljno zavarovanje povzroči, da zavarovanec pade v sistem ožjega obsega pravic (8. odstavek 34. člena), saj zavarovanec, ki je pretežni del skupnega zavarovanja do pridobitve pravice do pokojnine dosegel v zavarovanju za ožje obseg pravic, nima pravice do delne pokojnine, odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove, do odpravnine in oskrbnine, do varstvenega dodatka, do dodatka za pomoč in postrežbo, do invalidnine, do pravic za primer brezposelnosti, razen do invalidske pokojnine in do dodatka za rekreacijo (letni dodatek).

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS 72/2006-UPB3, 91/2007, 71/2008, 76/2008) v 17. členu določa, da so za poškodbe pri delu in poklicno bolezen zavarovane tudi osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejema nagrado (3. točka), in volonterji (8. točka). Za poškodbe pri delu so zavarovane tudi (18. člen):

1. osebe, ki sodelujejo pri organiziranih javnih delih splošnega pomena, pri reševalnih akcijah ali pri zaščiti ter reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah;
2. udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji;
3. osebe, ki opravljajo dela oziroma naloge vojaške službe ali nadomestne civilne službe, civilne zaščite, službe za opazovanje in obveščanje, splošnih reševalnih služb ali enot za zveze oziroma osebe pri usposabljanju za obrambo in zaščito, reševanje in pomoč;
4. osebe, ki pomagajo organom za notranje zadeve in pooblaščenim osebam teh organov pri opravljanju njihovih nalog v skladu z zakonom;
5. osebe, ki opravljajo naloge organov za notranje zadeve kot osebe v rezervnem sestavu organov za notranje zadeve;
6. osebe, ki opravljajo na poziv državnih in drugih pooblaščenih organov, javne in druge družbene funkcije ali državljansko dolžnost;
7. športniki, trenerji ali organizatorji, ki v okviru organizirane športne dejavnosti sodelujejo pri športnih akcijah;
8. osebe, ki kot člani operativnih sestav prostovoljnih gasilskih organizacij opravljajo naloge pri gašenju požarov, zaščiti in reševanju pri drugih nesrečah, pri usposabljanju, zavarovanju na požarno nevarnih mestih in pri javnih prireditvah, naloge pri javnih nastopih in demonstracijah s prikazovanjem demonstrativnih vaj ter pri poučevanju ljudi o požarni varnosti;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

9. osebe, ki kot člani gorske reševalne službe, podvodne ali jamarske reševalne službe oziroma kot vodniki reševalnih psov, opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči ali odvrnitve oziroma preprečitve nevarnosti, ki neposredno ogrožajo ali premoženje ljudi.

Prispevke za zdravstveno zavarovanje po 17. plačajo pravne in fizične osebe, pri katerih so zavarovanci na delu, prispevke za zdravstveno zavarovanje iz 18. člena pa organizatorji del oziroma akcij.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list št. 107/2006-UPB1) dopušča možnost prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti (15. člen) le za naslednje:

- o samostojne podjetnike, osebe, ki samostojno, z lastnim delom, kot edini in glavni poklic opravljajo pridobitno dejavnost in osebe, ki so lastniki gospodarskih družb, če niso zavarovani na drugi podlagi;
- o slovenske državljane v delovnem razmerju z delodajalcem v tuji državi, ki po vrnitvi v domovino ne morejo uveljavljati pravic za primer brezposelnosti na drugi podlagi;
- o zakonce slovenskih državljanov, zaposlenih v tuji državi, če so bili pred odhodom v tujino v delovnem razmerju.

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS št. 110/2006-UPB2, 10/2008) ne predvideva možnosti prostovoljnega zavarovanja za starševsko varstvo, pač pa zavarovance starševskega varstva zelo restriktivno določa (6. člen), saj določa kot zavarovance zaposlene osebe, od ostalih pa le tiste brezposelne, ki prejemajo nadomestilo za brezposelnost, osebe, ki po prenehanju delovnega razmerja prejemajo nadomestilo za začasno zadržanost od dela od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, nadalje osebe, ki prejemajo starševsko nadomestilo in osebe, ki imajo pravico do plačila prispevkov za socialno varstvo zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva po tem zakonu. Pravica do starševskega nadomestila (ki je eksistenčno najpomembnejša) pa imajo poleg oseb, ki so bile zavarovane po tem zakonu do nastopa starševskega dopusta, tudi osebe, ki nimajo pravico do starševskega dopusta, če so bila zavarovane po tem zakonu najmanj 12 mesecev v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do starševskega nadomestila (39. člen). Prispevke za zavarovanje plačujejo delodajalci ali zavarovanci sami (če opravljajo samostojni poklic), za prej navedene zavarovance pa krije prispevke država.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list št. 56/1999 in 64/2001) v 2. členu določa, da se določbe tega zakona uporabljajo v vseh dejavnostih za vse osebe, ki so po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zdravstvenem zavarovanju zavarovane za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, kakor tudi za vse druge osebe, ki so navzoče v delovnem procesu.

Nacionalni programi: Prostovoljsko delo pa je predvideno tudi v nekaterih nacionalnih programih:

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji (Uradni list RS št. 24/2000) ugotavlja, da je več kot 80% športnih delavcev volonterjev, ki opravijo preko 40% dela v športu. Okoli 70% športnih organizacij je pretežno volonterskih. Zagotoviti je potrebno tudi strokovno delo volonterjev, pri čemer mora Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani kot najvišja pedagoška in znanstvena institucija na področju športa med drugim skrbeti tudi za čim višjo strokovno raven profesionalnih in volonterskih strokovnih kadrov. Država ima nalogo posebej podpirati usposabljanje in izpopolnjevanje volonterskih delavcev. Med sredstvi za financiranje programa športa in nacionalnega programa je navedeno tudi volontersko delo.

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2008-2011 (Uradni list RS št. 35/2008) vzpodbuja prostovoljstvo pri muzejskem delu.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010 (Uradni list RS št. 39/2006) določa kot eno izmed temeljnih strategij promocijo in razvoj prostovoljstva.

Resolucija o nacionalnem programu na področju drog 2004-2009 (Uradni list RS št. 28/2004) predvideva kot preventivo v lokalni skupnosti in civilni družbi prostovoljno delo v preventivnih programih nevladnih organizacij.

Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010 (Uradni list RS št. 70/2004) poudarja pomembnost strokovnih delavcev tudi v prostovoljskih organizacijah.

Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 (Uradni list RS št. 100/2005) v usposabljanje za prekinitev kroga nasilja predvideva vključitev tudi prostovoljcev, ki delujejo v kriznih centrih.

Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS št. 44/2002) navaja:

- da je v javnih službah, Civilni zaščiti in drugih silah za zaščito, reševanje in pomoč organiziranih blizu 5% vseh državljanov, ki večinoma delujejo prostovoljno ali na podlagi državljske dolžnosti;
- da je v Sloveniji deluje 1440 prostovoljnih gasilskih društev, v katerih deluje okoli 44000 operativnih gasilcev
- v okviru gorske reševalne službe deluje okoli 620 prostovoljnih gorskih reševalcev
- v podvodni reševalni službi deluje 90 prostovoljnih potapljačev.

Sam program pa ima za cilj tudi izboljšati status prostovoljnih gasilcev.

2. Mednarodne usmeritve

Za prostovoljsko delo v Sloveniji so pomembni tudi naslednji mednarodni dokumenti:

Sklep št. 3/00 Pridružitvenega sveta Slovenija – EU o sprejemu določil in pogojev za sodelovanje Slovenije v programu skupnosti »Mladina« (Uradni list RS št. 115/2000), s

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

katerim se je Republika Slovenija zavezala sodelovati v programu Mladina. Pri tem bo upoštevala cilje, merila, postopke in roke, ki jih določa sklep št. 103172000/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. april 2000, s katerim se uvede program Skupnosti Mladina ter poskrbela za učinkovito vodenje tega programa prostovoljnega dela na nacionalni ravni. Zavezala se je oblikovati ustrezno strukturo za usklajeno izvajanje dejavnosti programa na nacionalni ravni ter sprejeti ukrepe, potrebne za zagotovitev ustreznega financiranja agencije, ki bo za svojo dejavnost prejela nepovratna programska sredstva. Slovenija mora za izvajanje tega programa v proračun EU prispevati določen znesek, prav tako pa je na podlagi predloženih programov tudi prejemnik določenih denarnih prispevkov za izvajanje tega programa.

Program MLADINA je program Evropskih skupnosti, ki podpira mednarodno sodelovanje mladih z namenom, da prispevajo in sodelujejo pri oblikovanju Evrope in krepitvi evropske zavesti med vsemi njenimi prebivalci, še posebej pa med mladimi. Skupaj s programom SOKRATES in LEONARDO DA VINCI predstavlja trojček programov na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine. Program omogoča pridobitev finančne podpore za posamezne oblike mednarodnega sodelovanja na področju mladine, in sicer za izmenjavo skupin mladih, izmenjavo prostovoljcev za obdobje 12 mesecev, skupinske pobude mladih ter različna usposabljanja in seminarje, katerih vsebina je neposredno povezana z mladinskimi izmenjavami in izmenjavo prostovoljcev. Program je namenjen vsem mladim med 15. in 25. letom starosti. Prijavitelji projektov pa so lahko vse pravne osebe (društva, javni zavodi, zasebni zavodi ...), ki s svojimi aktivnostmi niso usmerjeni k ustvarjanju profita. Nacionalna agencija za izvajanje programa Mladina je MOVIT, Zavod za razvoj mobilnosti mladih. Zgoraj citirani sklep zavezuje Slovenijo, da bo storila vse potrebno za zagotavljanje prostega gibanja in bivanja mladih in drugih upravičencev, ki se gibljejo med Slovenijo in državami članicami skupnosti zaradi sodelovanja v dejavnostih programa. Dejavnosti programa morajo biti v Sloveniji oproščene posrednih davkov, carin, prepovedi in omejitev pri uvozu in izvozu blaga in storitev.

Evropska konvencija o spodbujanju dolgoročne nadsionalne prostovoljne službe za mladino (European Convention on the Promotion of a Transnational Long-term Voluntary Service for Young people), ki jo je sprejel Svet Evrope 11.5.2000 v Strasbourghu (<http://conventions.coe.int>) in ureja prostovoljno službo mladih, ki opravljajo prostovoljno službo v drugi državi, položaj organizacij, ki prostovoljce pošiljajo in sprejemajo in določajo koordinacijski organ. Temelji ureditve:

- starost ob začetku prostovoljne službe med 18 in 25 let;
- za vse dejavnosti se sklene pogodba (ureja dolžnosti organizacije, ki pošilja in organizacije, ki sprejema, pravice in dolžnosti prostovoljca, kritje stroškov, zavarovanja, trajanje in pogoji opravljanja prostovoljne službe, izdaja potrdila o udeležbi);
- zdravniško potrdilo: organizacija, ki pošilja prostovoljca mora zagotoviti zdravniško potrdilo;
- usposabljanje prostovoljca: organizacija, ki pošilja in organizacija, ki sprejema prostovoljca morata zagotoviti usposabljanje prostovoljca za delo. Seznaniti pa se mora tudi s temeljnimi zakonskimi določbami, socialnim in gospodarskim ustrojem sprejemne države; uvajanje v jezik, kulturo in zgodovino sprejemne države;
- pravice prostovoljcev:
 - a) sprejemna organizacija zagotovi prostovoljcu hrano in stanovanje,

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- b) prostovoljec mora imeti možnost za ustrezno jezikovno, medkulturno in poklicno usposabljanje (zagotoviti je potrebno sredstva),
- c) vsaj en poln dan v tednu prosto, najmanj en tak dan v mesecu izbere prostovoljec,
- d) pravica do zneska za žepnino (o znesku se dogovorita sprejemna organizacija in organizacija, ki pošilja prostovoljca),
- e) te pravice so priznane v okviru sprejemne države.
- finančna pravila in predpisi: finančna podpora dejavnosti se zagotavlja iz naslednjih virov:
 - a) s prispevki javnih krajevnih, regionalnih in državnih organov ter mednarodnih organizacij in koordinacijskih organov, ki so imenovani v državi,
 - b) s prispevki priznanih nepridobitnih organizacij,
 - c) s prispevki zasebnih podjetij,
 - d) z osebnimi ali drugimi prispevki.Dani prispevki ne zavezujejo k pridobitni dejavnosti za gospodarsko družbo ali k oglaševanju zanjo.
- zavarovanje proti tveganju: tveganja za primer bolezni, nesreče, kakor tudi civilne odgovornosti se krije skladno z notranjo zakonodajo ali z dvostranskimi ali večstranskimi sporazumi, ki veljajo med zadevnima državama; če pa teh ni, pa z osebnim zavarovanjem, ki ga sklene in plača prostovoljec sam ali druga oseba v njegovem imenu. Raven teh dajatev mora ustrezati standardom, določenim z notranjo zakonodajo ali z dvostranskimi ali večstranskimi sporazumi. Vsaka pogodbenica z izjavo, naslovljeno na generalnega sekretarja Sveta Evrope, nakaže sredstva za kritje tega tveganja;
- potrdila: sprejemna država na zahtevo prostovoljca med trajanjem prostovoljne službe in ob koncu programa prostovoljne službe izda potrdilo o udeležbi skladno z vzorcem, ki ga predpisuje konvencija;
- administrativne formalnosti: podpisnice konvencije si prizadevajo odpraviti administrativne ovire, ki omejujejo prosto gibanje prostovoljcev; začasno dovoljenje za bivanje naj bi prostovoljec pridobil na podlagi predložitve pogodbe, ki so jo podpisale tri podpisnice in osebne izkaznice;
- vsaka država imenuje koordinacijske organe, ki opravljajo naloge, opisane v konvenciji.

Univerzalna deklaracija o prostovoljstvu (The Universal Declaration on Volunteering), ki je bila pod okriljem mednarodne zveze za prostovoljno delo (IAVE - International Association for Volunteer Effort) sprejeta na 16. svetovni konferenci prostovoljcev v Amsterdamu na Nizozemskem leta 2001 v okviru mednarodnega leta prostovoljcev (<http://www.iave.org/ResourceView.asp?resourceID=166>). Prostovoljstvo vidi kot enega temeljnih kamnov civilne družbe, saj oživlja najplemenitejša stremjenja človeštva - prizadevanja za mir, svobodo, priložnost, varnost in pravičnost za vse ljudi. V dobi globalizacije in nenehnih sprememb, ko postaja svet manjši in bolj zapleten, dogajanja v njem pa bolj soodvisna, prostovoljstvo daje

- priložnost za podpiranje in krepitev človeških vrednot, skupnosti, skrbi in pomoči,
- posameznikom kot članom skupnosti, ki se vse življenje učijo in rastejo, možnost za uveljavitev njihovih pravic in odgovornosti ter uresničitev vseh njihovih človeških potencialov,

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: <http://www.pic.si>

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- možnosti za premoščanje razlik, ki nas ločujejo, da lahko živimo skupaj v zdravih, zadovoljivih skupnostih, da skupaj delamo in iščemo inovativne rešitve za svoje skupne probleme in oblikujemo svoje skupne usode.

Deklaracija podpira pravico vseh žensk, moških in otrok, da se svobodno združujejo ob prostovoljnem delu ne glede na svojo kulturno in etnično pripadnost, vero, spol, zdravstveno stanje in družbeni ali ekonomski položaj. Vsi ljudje na svetu bi morali imeti pravico svobodno nuditi svoj čas, nadarjenost in energijo drugim posameznikom in skupnostim za posamično ali skupinsko delovanje, ne da bi za to pričakovali denarno poplačilo. Prostovoljno delo naj bi tako:

- k sodelovanju spodbujalo celotno skupnost, ker bo prepoznalo njene težave in se lotilo njihovega reševanja,
- posojalo glas tistim, ki ne morejo govoriti sami zase,
- omogočalo drugim vključevanje v prostovoljno delo,
- dopolnjevalo, vendar ne nadomestilo odgovorno delovanje drugih sektorjev in delo plačanih delavcev,
- omogočalo ljudem pridobivanje novega znanja in spretnosti ter najboljši možen razvoj njihovih osebnih potencialov, samozaupanja in ustvarjalnosti,
- podpiralo solidarnost v okviru družine, skupnosti, države in sveta.

Odgovornost prostovoljcev ter organizacij in skupnosti, prek katerih delajo pa je, da:

- ustvarjajo okolja, v katerem lahko prostovoljci s svojim delom pomembno prispevajo k doseganju začrtanih ciljev,
- določajo merila za prispevek prostovoljcev, vključno s pogoji, pod katerimi se zavezanost organizacije in prostovoljca lahko pretrga, in razvijajo politiko vodenja prostovoljne dejavnosti,
- skrbijo za primerno zaščito prostovoljcev in tistih, katerim pomagajo, pred tveganji,
- nudijo prostovoljcem primerno usposabljanje, redno vrednotenje in priznavanje zaslug,
- zagotavljajo dostop in možnost sodelovanja vsakomur brez kakršnihkoli zdravstvenih, ekonomskih, družbenih in kulturnih zadržkov.

Resolucija Združenih narodov 56/38: v okviru Združenih narodov že od leta 1970 poteka program prostovoljstva Združenih narodov (United Nations Volunteers programme), ki ga je vzpostavila generalna skupščina ZN z resolucijo 26/59, katerega pristojnosti so se razširile z resolucijo št. 31/131 v letu 1976. Posebej pomembna pa je v letu 2001 sprejeta resolucija št. 56/38 o priporočilih za podporo prostovoljstvu (Resolution adopted by the General Assembly 56/38 Recommendations on support vor volunteering).

<http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/N0147881.pdf>

Resolucija prepoznava veliko vrednost prostovoljskega dela v vseh različnih oblikah in na vseh področjih ter kot enega izmed strateških virov v soočanju s problemi globalizacije iz dvigovanja kvalitete življenja. Predvsem pa poziva k vključevanju ljudi v prostovoljsko delo in podaja priporočila, na kakšne načine lahko vlade podpirajo prostovoljsko delo in sicer naj bi se ob naslednjih izhodiščih:

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- da se prostovoljstvo nanaša na širok spekter aktivnosti, vključujoč tradicionalne oblike medsebojne in samopomoči ali nudenje uslug oziroma druge oblike aktivne participacije prebivalstva, ki se izvaja na podlagi svobodne volje, za splošno javno dobro in kjer denarna nagrada ni temeljni motivacijski faktor;
- da ni enega univerzalnega modela najboljše prakse in tisto, kad dobro funkcionira v eni državi, v drugi lahko ne bo glede na različne kulture in tradicije;
- podpora prostovoljskemu delu ne vključuje podpore sistemu, po katerem bi prostovoljci nadomestili mesta plačen zaposlitve;
- da niso samo ciljni ukrepi tisti, ki imajo vpliv na prostovoljstvo; splošna socialna in ekonomska politika ukrepov prav tako vpliva na voljo in priložnosti za prebivalce za prostovoljsko delo;
- da zanemarjanje vključevanja faktorja prostovoljstva v oblikovanje in implementacijo politik lahko predstavlja tveganje, da se spregleda dragocen prispevek in spodkopuje tradicijo sodelovanja, ki povezuje družbeno skupnost;
- da je pomembno, da se zagotovi, da so priložnosti za prostovoljstvo v vseh sektorjih odprte tako moškim kot ženskam, da se omogoči različni nivo participacije na različnih področjih in da se prepozna potencial pozitivnega učinka prostovoljstva na krepitev enakopravnega položaja žensk;

podpora vlade uresničevala tako, da vlada zagotavlja podporo prostovoljstvu z ustvarjanjem prostovoljstvu prijaznega okolja, skozi ukrepe v nadaljevanju in pri tem upošteva lokalni kulturni kontekst:

- dvigovanje ozaveščenosti javnosti o izrednem pomenu prostovoljstva za socialno in ekonomsko funkcioniranje družbenih skupnosti, skozi aktivnosti obveščanja javnosti in javne dogodke:
 - osvetliti prispevek prostovoljstva skozi organiziranje srečanj in seminarje za odločevalce in medije; posebni dogodki in kampanije so lahko organizirane na pomembne nacionalne dneve in na svetovni dan prostovoljstva (5. december); potrebno je izzvati negativne stereotipe o prostovoljstvu;
 - vzpodbujati medije, da igrajo podporno vlogo v aktivnostih ozaveščanja javnosti;
 - širiti rezultate študij in poročil o prispevku prostovoljstva skozi medije, šole, nevladne organizacije in po drugih poteh;
- sprejetje splošnih ukrepov, ki zadevajo vzpodbujanje, pomoč, pripravo, usposabljanje in prepoznavanje prostovoljstva:
 - omogočiti, na način, komplementaren drugim virom, primerno infrastrukturo (tako fizično kot človeško) za prostovoljstvo. To lahko vključuje kampanje za dvigovanje ozaveščenosti, razvoj centra za prostovoljsko infrastrukturo, vzpostavitev pilotnih;
 - pomoč pri vzpostavitvi in funkcioniranju prostovoljskih centrov, ki predstavljajo lahko učinkovito vodenje organiziranega prostovoljstva. Pri tem so za trajnost takih centrov pomemben faktor zakonski in finančni- davčni okviri, zaželjena pa je tudi finančna podpora;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- zagotoviti ali pomagati pri usposabljanju in oblikovanju profesionalnih prostovoljskih managerjev in trenerjev na področju organiziranega prostovoljstva, vključno z vpeljavo ustreznih standardov;
- vzpodbujati javne uslužbenke za prostovoljsko delo z določenimi ukrepi, kar daje pozitivni zgled celotni družbi;
- omogočanje fiskalnega in zakonskega okvir ter drugih okvirov:
 - sprejem podporne zakonodaje; cilje tega je vzpodbuditi in navdušiti prebivalce za prostovoljstvo, ki pa pušča odločitev posamezniku ali organizaciji; omogočiti davčne olajšave za organizacije ter pokriti in zavarovati prostovoljce pred riziki, vse na način, ki ustreza posamezni družbi;
 - pomagati graditvi partnerstva okoli aktivnosti, ki temeljijo na prostovoljstvu civilne družbe, vključujoč skupno planiranje, implementacijo in monitoring;
- vzpodbujanje in izvedba raziskav različnih aspektov prostovoljstva in njegovega vpliva na družbo:
 - zagotavljati upoštevanje vsebin, ki zadevajo prostovoljstvo in dejstvo da te temeljijo na spoštovanju in analizah parametrov, profilov in trendov v prostovoljstvu. Studije o prostovoljstvu lahko izvedejo neodvisne raziskovalne ali akademske institucije; vlade lahko dajejo pobudo za take raziskave, tudi v partnerstvu z drugimi deležniki;
 - vzpostaviti ekonomsko vrednotenje prostovoljskega dela, da se osvetli pomemben vidik tega dela kot vsesplošen prispevek k dobrobiti družbe, kar pripomore k razvoju politik, ki upoštevajo različne nivoje participacije moških in žensk, mladih in starejših na različnih področjih prostovoljskega dela;
- prebivalcem zagotavljati dostop do informacij o priložnostih za prostovoljstvo:
 - pomoč pri vzpostavitvi nacionalne podatkovne baze glede ponudbe prostovoljskega dela v sodelovanju z neprofitnimi organizacijami;
 - razširjati informacije preko medijev, šol in po drugih poteh, s poudarkom na dostopnosti informacij tudi za tako ali drugače prikrajšane ali deprivilegirane skupine prebivalstva. Vzpodbujati medijske družbe, da podpirajo in širijo koncept pro bono javnih sporočil, ki zadevajo prostovoljske aktivnosti in organizacije;
- razmišljati o možnosti zbrati splošne socialne in ekonomske ukrepe glede priložnosti in pripravljenosti prebivalcev za prostovoljstvo:
 - v splošnih politikah upoštevati dejstvo in možnost prostovoljskega udejstvovanja prebivalcev, npr. Pri ukrepih, ki zadevajo zaposlitev, dolžino delovnega tedna, starost za upokojitev, kar vse ima vpliv na profil ljudi, ki se prostovoljsko udejstvujejo. Tudi sicer je potrebno zakonske in fiskalne ukrepe presojeti v luči ali imajo morebiti negativen vpliv na prostovoljske organizacije; zakonske in administrativne ureditve, ki predstavljajo oviro za prostovoljstvo, se lahko omejijo;
 - skozi participacijo prebivalstva se lahko javne storitve približajo lokalnim skupnostim in odprejo možnosti za večje angažiranje prebivalstva po različnih poteh, npr. kot je angažiranje staršev v šoli, angažiranje pri upravljanju z naravnimi viri;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- prepoznavati, da transport, komunikacije in ostala infrastruktura, stopnjujejo kapaciteto ljudi, da organizirajo prostovoljske aktivnosti. To je posebej pomembno tam, kjer gre za razpršeno poselitev revnih ljudi, kot tudi glede starejših ljudi in invalidov. Zaželeno je, da se v procesih planiranja upošteva možen vpliv take infrastrukture na prostovoljstvo;
- integriranje prostovoljstva v razvoj nacionalnega planiranja, prepoznavajoč potencial prispevka prostovoljstva pri doseganju trajnostnih razvojnih ciljev; razširiti upoštevanje prostovoljstva kot komponente dodane vrednosti pri nacionalnem razvojnem planiranju;
- participacija vseh skupin prebivalstva:
 - upoštevati vsa možna sredstva za angažiranje ljudi, da postanejo bolj prostovoljsko aktivni, vključujoč vse skupine ljudi, mlade, starejše, invalide, pripadnike manjšin, s posebno pozornostjo do angažiranja skupin, ki imajo le majhno možnost dostopa ali sploh ne do dobrobiti angažiranja v prostovoljstvu;
 - promovirati prostovoljstvo znotraj izobraževalnega sistema in aktivnosti za mlade; razviti posebne programe za vzpodbujanje mladih, temu prostovoljstvu dati sistemski prostor in mu dati vrednost; delovati z mediji z namenom privlačnega prikazovanja prostovoljstva. To ima lahko pomemben vpliv na obseg prostovoljskega angažiranja mladih, kar predstavlja odmevno investicijo v človeške vire posamezne dežele.

Resolucija vsebuje tudi nekatere nadaljnje usmeritve za delovanje ZN in njegovih teles na področju prostovoljstva.

4. Primerjalno pravni pregled ureditve prostovoljstva v Evropi

Hrvaška

V letu 2007 je hrvaški sabor sprejel zakon o prostovoljskem delu (Zakon o volonterstvu - <http://www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2007/1863.htm>). Kot volontiranje šteje prostovoljno vlaganje osebnega časa, truda, znanja in veščin, s katerimi se opravljajo usluge in aktivnosti za dobrobit druge osebe ali za splošno dobrobit, izvajajo pa jih osebe na način, določen z zakonom, brez pogojevanja s plačilom denarne nagrade ali druge premoženjske koristi. Zakon definira tudi dolgoročno volontiranje in sicer je to tisto prostovoljsko delo, ki se opravlja najmanj 20 ur tedensko in najmanj tri mesece brez prekinjanja. Naštevata več vrst prostovoljskega dela, ki so izvzete iz režima zakona:

- prostovoljno delo, ki nasprotuje Ustavi, drugim predpisom in prevzetim mednarodnim obveznostim;
- opravljanje uslug in aktivnosti, za katere obstaja pogoj plačila ali druge premoženjske koristi, pa se sicer zanj ne obstaja obveza sklenitve delovnega razmerja;
- opravljanje dela, za katerega se mora sicer skleniti pogodba o zaposlitvi;
- strokovno usposabljanje brez da bi se sklenila pogodba o zaposlitvi;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- delo, ki ga je ena pogodbeni stranka dolžna nuditi drugi pogodbeni na podlagi sklenjene pogodbe;
- delo, ki ga je oseba dolžna nuditi po zakonu ali drugem prepisu;
- izvrševanje obvez po sodnih odločbah;
- izvajanje uslug in aktivnosti, ki so običajne v družinskih, prijateljskih in sosedskih odnosih.

Prostovoljec je poslovno sposobna oseba, ki volontira v Republiki Hrvaški ali v tujini skladno z obstoječimi nacionalnimi in mednarodnimi predpisi, mladoletni prostovoljec pa je oseba, mlajša od 18. let, ki opravlja prostovoljsko delo v Republiki Hrvaški.

Posebej je definirana prostovoljska organizacija, to je organizacija, ki organizira prostovoljsko delo in je lahko vsak pravna oseba, ki je registrirana po nekaterih zakonih, pa tudi verska skupnost, javna ustanova, turistična skupnost in druga neprofitna pravna oseba. Državna telesa in lokalne skupnosti pa le, kadar tako določa zakon. Uporabnik oziroma uporabnik volonterskih uslug je lahko fizična ali pravna oseba, ki prejme usluge prostovoljca. Temeljna načela so:

- načelo prepovedi diskriminacije prostovoljcev in uporabnikov prostovoljskega dela, ki določa dostopnost za vse;
- načelo zaščite uporabnika prostovoljskih uslug: organizatorji prostovoljskega dela so dolžni posvetiti posebno pozornost izbiri in usposabljanju prostovoljcev, ki delajo z otroci, invalidi, osebami z težavami v razvoju, starimi in nemočnimi, bolnimi ali osebami, ki jim je popolnoma ali delno odvzeta poslovna sposobnost. Prepovedano je, da bi z navedenimi skupinami delale osebe, ki imajo določen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja ali zdravljenja od odvisnosti ali prepoved opravljanja dejavnosti, ki je v zvezi s prostovoljskim delom in osebe, ki so bile pravnomočno obsojene za kaznivo dejanje zoper življenje in telo, zoper splošno nedotakljivost in osebami, ki jim je izrečen prekršek glede na zakon o zaščiti pred nasiljem v družini;
- načelo prepovedi izkoriščanja prostovoljcev: prepovedano je prostovoljsko delo za delo, za katero bi se morali zaposliti ali so zaposleni delavci, prostovoljsko delo, ki traja več kot 40 ur tedensko v obdobju daljšem od 6 mesecev brez prekinitve, ki mora trajati najmanj 6 mesecev; prav tako je prepovedano prostovoljce izkoriščati za pridobivanje ali povečevanje dobička;
- načelo zaščite mladoletnih prostovoljcev: z mladoletnega prostovoljca velja, da mora dogovor o volontiranju sklene ob pisnem soglasju zakonitega zastopnika, narava prostovoljskega dela za mladoletne pa mora biti primerna njihovi starosti, psihični in moralni stopnji razvoja in ne predstavlja rizik za njegovo zdravje, razvoj in šolski uspeh. Obvezen je nadzor in podpora organizatorja prostovoljskega dela, zakonitih zastopnikov in drugih odraslih oseb, za mladoletnike pa je prepovedano volontiranje izven Hrvaške in dolgoročno volontiranje;
- vzgoja za prostovoljstvo: mladoletna oseba mlajša od 15 let je lahko vključena v vzgojno izobraževalne prostovoljske aktivnosti kot aktivnosti, ki so usmerjene k splošnemu dobru in vzgoji za prostovoljstvo, vendar samo z namenom vzgoje in izobraževanja na način, ki doprinaša njenemu razvoju in socializaciji, pod pogojem da je organizator prostovoljstva vzgojno izobraževalna ustanova, ustanova socialnega varstva ali druga ustanova, ali druga organizacija, ki izvaja dejavnost vzgoje in izobraževanja ob soglasju pristojnih teles. Organizator pa mora v vsakem primeru pridobiti soglasje zakonitih zastopnikov;

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- načelo zaščite oseb, ki jim je delno ali popolnoma odvzeta poslovna sposobnost: taka oseba lahko opravlja prostovoljsko delo le v delu preostale poslovne sposobnosti ob pisnem soglasju skrbnika in pristojnega centra za socialno delo. Oseba, ki ji je popolnoma odvzeta poslovna sposobnost, ne volontirati;
- načelo brezplačnosti: prostovoljec ne more prostovoljskega dela pogojevati z izpolnitvijo nekega dejanja (dajanjem, opustitvijo ali trpljenjem) ali s pridobivanjem premoženja, denarne nagrade ali koristi. Kot denarna nagrada prostovoljcu pa se ne štejejo nadomestila stroškov prostovoljskega dela, ki jih zakon našteva. Večinoma gre za stroške, ki jih mora prostovoljec izkazati z računom (za delovno obleko in sredstva varnosti pri delu, stroški potovanja, nastanitve in prehrane, stroške medicinskih uslug in cepljen za namen opravljanja prostovoljskega dela, stroške izobraževanja izven šolskega sistema za namene opravljanja prostovoljskega dela, drugi stroški, ki nastanejo s prostovoljskim delom, stroški za premije zavarovanja za primer smrti, telesne okvare ali poklicne bolezni med prostovoljstvom ali za zavarovanje odgovornosti proti organizatorju ali uporabniku prostovoljskega dela, stroški za pridobitev dokumentov, potrebnih za izvajanje prostovoljskega dela), poleg navedenih pa je še žepnina za potovanje, pod pogojem, da ta ne znaša več kot znaša dnevnic za državne uslužbenke in denarna nagrada za dobitnike Državne nagrade za prostovoljstvo (to je najvišje priznanje, ki ga Republika Hrvaška dodeljuje za prostovoljstvo doprinos k razvoju prostovoljstva, ki se podeli prostovoljcu in prostovoljskim organizacijam kot letna nagrada; kriterije in postopek za podelitev predpiše minister pristojen za medgeneracijsko sodelovanje);
- načelo prostovoljnosti in solidarnosti: volontiranje je prostovoljno in solidarno izvajanje aktivnosti in uslug po svobodni volji prostovoljca;
- načelo transnacionalnosti: državljani Hrvaške, ki volontirajo v tujini imajo vse pravice iz tega zakona in organizator prostovoljskega dela mora dogovoriti vse navedene pravice. Tujci in azilanti lahko opravljajo prostovoljsko delo v Republiki Hrvaški skladno s tem zakonom in zakoni za tujce in azilante. Dogovor o prostovoljskem delu, ki ga sklene tuj prostovoljec v pisni obliki velja kot dokazilo za pridobitev pravice do začasnega bivališča.

Zakon določa kot pristojno telo za izvajanje zakona in svetovalno telo in sicer je to ministrstvo pristojno za medgeneracijsko sodelovanje, ki skrbi za izvajanje tega zakona in izvaja nadzor nad izvajanjem, spremlja stanje na področju prostovoljstva in predlaga ukrepe, zbira podatke o številu organizatorjev prostovoljskega dela in prostovoljcih na podlagi poročil prostovoljskih organizacij. To telo skliče tudi prvo zasedanje nacionalnega odbora za razvoj prostovoljskega dela. Ta odbor pa je svetovalno telo vlade, ki izvaja naloge usmerjene v promocijo in razvoj prostovoljstva. Ima 19 članov (1 iz pristojnega ministrstva, 1 iz Urada za združenja, 1 iz Urada za človekove pravice, 1 iz Nacionalnega organa za razvoj civilne družbe, 1 iz ministrstva pristojnega za izobraževanje, 1 iz ministrstva pristojnega za socialno varstvo, 7 predstavnikov prostovoljskih organizacij iz civilne družbe, 6 neodvisnih strokovnjakov, ki se ukvarjajo s prostovoljskim delom in civilno družbo in sicer 3 na predlog organizacij civilne družbe, 3 na predlog lokalnih in regionalnih skupnosti), ki se imenujejo za 2 leti. Kriterije za imenovanje in način imenovanja določi vlada. Odbor ima svoj poslovnik in akcijski načrt za čas trajanja mandata. Za svoje delo ne dobivajo nagrade. Odbor določa način in postopek sprejemanja Etičnega kodeksa prostovoljstva, ki mora biti javen, kodeks pa se objavi v Uradnem listu. Vsaka prostovoljska organizacija lahko sprejme svoja etična načela, ki pa ne smejo biti v nasprotju z "nacionalnim" etičnim kodeksom, tem

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

zakonom in mednarodnimi pravili, ki urejajo prostovoljstvo. Odbor tudi določa o podelitvi državne nagrade.

Posebno poglavje je namenjeno dogovoru o prostovoljstvu, ki ga skleneta prostovoljska organizacija in prostovoljec v ustni ali pisni obliki. V pisni obliki je obvezen če gre za povečane rizike za življenje in zdravje prostovoljca, če gre za prostovoljsko delo tujcev, za prostovoljsko delo v tujini, dolgotrajno prostovoljsko delo, prostovoljsko delo za otroke, invalide, osebe s težavami v razvoju, starimi in nemočnimi, bolnimi ali osebami, ki jim je v celoti ali deloma odvzeta poslovna sposobnost ali kadar prostovoljec to zahteva. Če pa gre za ustno sklenitev, je prostovoljska organizacija dolžna dati pisno potrdilo. Bistvene sestavine dogovora so:

- podatki o strankah dogovora,
- kraj opravljanja prostovoljskega dela,
- vrsta prostovoljskega dela
- specifične pravice in obveznosti prostovoljca,
- usposabljanje za prostovoljsko delo,
- določila o osebni varnosti tekom prostovoljskega dela, prihodu in odhodu, in tekom usposabljanja,
- način zagotavljanja pravic prostovoljca,
- obliki prenehanja dogovora,
- izjava s overjenim podpisom prostovoljca, da ne obstajajo okoliščine, ki mu onemogočajo ali bistveno omejujejo prostovoljsko delo ali ogrožajo osebe, s katerimi bi prišel ob prostovoljskem delu v kontakt,
- če gre za delo z, v zakonu navedenimi občutljivimi skupinami, mora prostovoljec priložiti izpis iz kazenske evidence in druge dokaze, ki izkazujejo, da ne obstajajo okoliščine, ki po zakonu prostovoljcu prepovedujejo delo s temi skupinami ljudi.

Dogovor preneha veljati z dnem pravnomočnosti odločitve, s katero se prostovoljcu odvzame poslovna sposobnost v celoti, v primeru delnega odvzema pa če prostovoljsko delo presega preostalo poslovno sposobnost prostovoljca, z dnem smrti prostovoljca, z dnem prenehanja delovanja prostovoljske organizacije, z iztekom roka, z katerega je dogovor sklenjen, z dnem sporazumne prekinitve, iz drugih razlogov dogovorjenih v dogovoru. Prostovoljec ali zakoniti zastopnik mladoletnega prostovoljca lahko kadarkoli enostransko prekiniti dogovor, razen če bi to povzročilo neposredno trenutno škodo organizaciji ali uporabnikom. Prostovoljska organizacija pa lahko prekine dogovor, če prenehajo potrebe po prostovoljskem delu, če ne more zagotoviti pogojev za opravljanje prostovoljskega dela, če ugotovi, da prostovoljec ne izpolnjuje svojih obvez, v primeru kršitve etičnega kodeksa ali v drugih primerih, če so dogovorjeni z dogovorom.

Taksativno so določene pravice prostovoljcev in sicer:

- pravica do potrdila o prostovoljskem delu,
- do sklenitve dogovora o prostovoljskem delu,
- do seznanitve s Kodeksom prostovoljskega dela in etičnimi pravili za posamezno obliko dela,
- do primernega usposabljanja,
- do strokovne pomoči in podpora tekom prostovoljskega dela,

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- do seznanitve s pogoji opravljanja prostovoljskega dela in z nevarnostmi specifične oblike prostovoljskega dela,
- do povrnitve dogovorjenih stroškov v zvezi z opravljanjem prostovoljskega dela,
- do primernih in varnih pogojev dela in do zaščitne opreme,
- do dnevnega odmora,
- do varstva osebnosti in osebnih podatkov,
- do sodelovanja pri odločanju o vprašanih, ki se tičejo prostovoljskega dela.

Opravičena odsotnost prostovoljca ne more biti razlog, da bi se katera pravica omejila. Dodatne pravice pa se lahko dogovorijo v dogovoru. Dolžnost prostovoljca je opravljati prostovoljsko delo v skladu s predpisi in etičnimi pravili ter po navodilih prostovoljske organizacije (razen če bi bila navodila nevarna za življenje in zdravje prostovoljca ali drugih oseb, za prostovoljca moralno nesprejemljive, v nasprotju z dogovorom; če pa bi lahko navodila povzročila škodo, mora prostovoljec organizacijo na to opozoriti) in varovati poslovno skrivnost in osebne in zaupne podatke o prostovoljski organizaciji ali uporabniku. Če prostovoljec namerno ali iz velike malomarnosti povzroči škodo uporabniku, prostovoljski organizaciji ali tretjim osebam je dolžan povrniti škodo skladno z obligacijskimi pravili. Prostovoljska organizacija za škodo, ki jo povzroči prostovoljec uporabniku ali tretji osebi tem odgovarja objektivno, razen če dokaže, da obstajajo razlogi, ki izključujejo njegovo odgovornost. V primeru plačila škode lahko zahteva povrnitev, če se dokaže da je prostovoljec škodo povzročil namerno ali iz velike malomarnosti.

Prostovoljska organizacija je dolžna:

- spoštovati pravice prostovoljca in izpolniti svoje dolžnosti do njega,
- zagotoviti pogoje za spoštovanje pravic prostovoljca,
- izdati pisno potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu,
- priskrbeti sredstva potrebna za opravljanje prostovoljskega dela,
- izplačati dogovorjene stroške opravljanja prostovoljskega dela,
- zagotoviti prostovoljcu varovanje njegovih osebnih podatkov in varovati njegovo zasebnost,
- zavarovati prostovoljca za primer poklicne bolezni in posledice nesreče pri delu, če gre za prostovoljsko delo v nevarnih pogojih za življenje in zdravje in kadar je tako dogovorjeno,
- pristojnemu ministrstvu poročati o opravljenem prostovoljskem delu, na način in v rokih kot to določi ministrstvo.

Zakon določa tudi nekatere prekrške, ki se nanašajo na organizatorje prostovoljskega dela, inšpekcijski nadzor pa izvajajo pristojne inšpekcije.

Makedonija

V letu 2007 je bil tudi v Makedoniji sprejet zakon o prostovoljstvu. Prostovoljsko delo je definirano kot prostovoljno osebno nudenje uslug, znanja in spretnosti v korist druge osebe ali organizacije, brez plačila. Prostovoljec, ki je lahko tudi tujec, je fizična oseba, ki nudi usluge, spretnosti in znanje drugim osebam ali organizacijam prostovoljno brez kakšne finančne ali druge osebne koristi. Za prostovoljsko delo mladoletne osebe in za sklenitev dogovora o prostovoljskem delu za take osebe je potrebno pisno soglasje zakonitih zastopnikov. Za prostovoljce med 15. in 18. letom smiselno velja zakon, ki ureja delovna razmerja. Tujci lahko opravljajo prostovoljsko

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

delo v Makedoniji na podlagi predhodnega soglasja ministrstva za delo. Prepovedano je angažirati prostovoljce, da bi se izognilo sklenitvi pogodbe o zaposlitvi.

Prostovoljske organizacije so lahko predvsem nevladne organizacije, verske skupnosti, pa tudi javni subjekti. Organizator prostovoljskega dela mora imeti program prostovoljstva, s katerim določi potrebo po angažiranju prostovoljcev, vrsto prostovoljskega dela ter predvidi kako se bo to izvajalo in zavarovalo. Nezakonito je angažirati prostovoljca, da bi se izognilo sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in prepovedana diskriminacija prostovoljcev. Določene so naslednje pravice prostovoljcev:

- do pisnega opisa predvidenega prostovoljskega dela,
- do usposabljanja,
- do varstva osebnih podatkov,
- do dnevnega počitka,
- do opravičene odsotnosti,
- do povračila stroškov povezanih z opravljanjem prostovoljskega dela (za prehrano, potne stroške, potovanja in usposabljanje – vse v višini, kot velja pri organizatorju prostovoljskega dela za njegove delavce),
- tuji prostovoljci pa imajo pravico tudi do povrnitve strokov nastanitve, zdravstvenega zavarovanja in potnih stroškov za njihov prihod in vrnitev.

Dolžnost prostovoljca pa je, da seznanj organizatorja z morebitno boleznijo ali drugimi okoliščinami, ki bi lahko predstavljale oviro za opravljanje prostovoljskega dela, da se udeleži usposabljanja in da varuje zaupne podatke v zvezi s prostovoljsko organizacijo in delom. Določena je tudi medsebojna odškodninska odgovornost med prostovoljcem in prostovoljsko organizacijo za povzročeno škodo.

Prostovoljske organizacije so dolžne zagotoviti pogoje in sredstva za opravljanje prostovoljskega dela, zavarovanje za nesrečo pri delu, če je tako dogovorjeno ter izdati prostovoljci potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu. Prostovoljcu mora tudi preskrbeti kartico, s katero se identificira kot prostovoljec za čas prostovoljskega dela. Prav tako mora pokriti stroške zavarovanja za poškodbo pri delu ali poklicno bolezen v času prostovoljskega dela, če pa je tako dogovorjeno pa ga tudi prijaviti v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno za varovanje. O prostovoljskem delu mora organizacija voditi evidenco in poročati na način, ki ga predpiše minister pristojen za delo. Ta predpiše tudi obliko in vsebino prostovoljske knjižice, kamor se vpisuje prostovoljsko delo, prav tako pa ministrstvo za delo izvaja nadzor nad izvajanjem zakona, prekrški, določeni v zakonu pa so v pristojnosti inšpektorja za delo.

Zakon določa, da so prihodki prostovoljca, ki predstavljajo povrnitev stroškov izvezeti iz obdavčenja. Brezposelna oseba, ki opravlja prostovoljsko delo zaradi tega ne izgubi pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti. S prostovoljskim delom ne smejo biti ogrožene pravice prostovoljca iz zavarovanja za primer brezposelnosti.

Prostovoljska organizacija in prostovoljec skleneta dogovor, ki mora biti v pisni obliki, če traja prostovoljsko delo več kot 40 ur mesečno ali če gre za dogovor s prostovoljcem-tujcem. Dogovor

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

vsebuje: navedbo strank, vrsto, vsebino kraj in trajanje prostovoljskega dela, posebne pravice in obveznosti, dogovorjene stroške, način prenehanja dogovora. Dogovor preneha s potekom časa, s sklenitvijo sporazuma, s prenehanjem delovanja prostovoljske organizacije, z dnevom odvzema poslovne sposobnosti prostovoljcu, z iztekom dovoljenja za bivanje v Makedoniji. Prostovoljec lahko kadarkoli enostransko pisno prekine dogovor, razen če bi to povzročilo škodo organizatorju ali drugi osebi. Prostovoljska organizacija pa lahko pisno prekine dogovor predčasno če ni več potreb po prostovoljskem delu, če ne more več zagotavljati pogojev potrebnih za opravljanje prostovoljskega dela, če prostovoljec ne izpolnjuje svojih dolžnosti ali krši etična načela.

http://vcs.org.mk/index.php?option=com_content&task=view&id=33&Itemid=55
http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2007/article1.pdf

Madžarska

V letu 2005 sprejet Zakon o prostovoljskih aktivnosti v javnem interesu (<http://www.worldvolunteerweb.org/resources/policy-documents/national/doc/law-on-public-interest.html>) ureja prostovoljsko delo, ki ga prostovoljci izvajajo v okviru ali za določene organizacije, ki so posebej specifične, Iz zakona so izvzeti prostovoljski gasilci, krvodajalci in naravovarstveniki. Na poseben način je definirano tudi prostovoljsko delo v javnem interesu in sicer gre za prostovoljsko delo v korist (definiranih) gostiteljskih organizacij brez nagrade v okviru aktivnosti, ki so posebej specifične in ne gre za delo posameznika v lastno dobro ali v dobro sorodnika ali prostovoljsko delo na podlagi zakona ali odločbe organa ali v okviru pogodbenega razmerja. Prostovoljec je lahko poslovno sposobna oseba ali omejeno poslovno sposobna oseba ali mladoletnik, starejši od 10 let. Mladoletne osebe in osebe z omejeno poslovno sposobnostjo lahko opravljajo prostovoljsko delo, ki je skladno z njihovimi sposobnostmi (fizično, psihično in moralno) in ne predstavlja rizika za zdravje in izpolnjevanje drugih, predvsem šolskih obveznosti. Mladoletni pod 16 let tudi ne smejo opravljati prostovoljskega dela v tujini, prav tako imajo časovno omejitvev (3 ure na dan v 12 urah med počitnicami, 6 ur na teden med šolo, pri tem le 2 uri na dan na šolske dneve in 3 ure na dan, ko ni šole), mlajši od 18 let pa dela med 18. in 6. uro. Med 16. in 18. letom je prostovoljsko delo omejeno na 4,5 ure na dan in 18 ur na teden z vmesnim počitkom najmanj 14 ur.

Gostiteljske organizacije so lahko: organizacije državne in lokalne ter manjšinskih oblasti, cerkvene organizacije, institucije s pravno osebnostjo, ki imajo dovoljenje državne ali lokalne oblasti za delovanje in izvajajo storitve v javnem interesu ali so podpora tem storitvam na področju zdravstva, socialnega varstva, izobraževanja, javnih muzejev in razstav, javnih knjižnic in podobno. Pri tem je posebej določeno, da del, za katera je z zakonom ali drugim predpisom določeno, da so naloge organizacije in za katere morajo te imeti zaposlene, ni dovoljeno opravljati s prostovoljci. Prav tako posameznik, ki je zaposlen pri gostiteljski organizaciji ali kako drugače zanj opravlja delo na podlagi plačila, ne sme prostovoljsko opravljati tistih del, ki bi sicer sodila v okvir njegovega plačanega dela. Prav tako študentje ne smejo opravljati prostovoljskega dela za šolo, kjer študirajo, kar ne velja za posebne socialne aktivnosti, tabore in podobno.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Kot nagrada ne šteje delovno oblačilo, stroški prevoza, nastanitve in prehrane, če so nujni za opravljanje prostovoljskega dela, stroški cepljenja, stroški potrebnega usposabljanja, stroški hranjenja in oskrbo prostovoljčeve živali, če je ta potrebna za izvajanje prostovoljskega dela, enako velja za prostovoljčeva orodja ali naprave, če so potrebne za prostovoljsko delo, nadalje življenjsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer nesreče pri delu ali smrti, prav tako zavarovanje za odgovornost za morebitno škodo, ki bi jo povzročil prostovoljec; strošek dnevne žepnine za prostovoljsko delo v tujini, ki pa mesečno ne sme presegati 20% minimalne plače (če ima prostovoljec dogovor z več organizacijami, sme prejemati le en znesek te žepnine)

Prostovoljsko delo se opravlja na podlagi dogovora med gostiteljsko organizacijo in prostovoljcem, ki mora vsebovati opis vsebine dela, trajanje dela, kraj dela in ugodnosti v smislu povračila stroškov in drugih navedenih v prejšnjem odstavku. Za posamezno področje prostovoljskega delovanja v javnem interesu so lahko tudi z zakonom določeni posebni pogoji ali ureditev prostovoljskega dela. Oseba z omejeno poslovno sposobnostjo lahko sklene dogovor le ob soglasju zakonitega zastopnika. Za mladoletno osebo brez poslovne sposobnosti sklene pogodbo zakoniti zastopnik, prostovoljec pa mora s tem soglašati. Dogovor mora biti v pisni obliki, če gre za dogovor sklenjen za nedoločen čas ali vsaj za 10 dni (za mladoletne ali poslovno omejeno sposobne vsaj 2 dni), če je prostovoljec deležen ugodnosti, ki jih določa zakon, če je prostovoljec udeležen pri delu, ki zahteva gradbeno dovoljenje, če tako želi prostovoljec ali nalaga zakon in če gre za prostovoljsko delo v tujini ali je prostovoljec državljan države, ki ni članic Evropske ekonomske skupnosti. Dogovor se lahko prekine v primeru smrti prostovoljca, prenehanja gostiteljske organizacije, s končanjem prostovoljskih del ali s potekom časa, s sporazumom. Vsaka stran lahko tudi kadarkoli prekine dogovor s takojšnjo veljavnostjo, razen če ni v dogovoru drugače dogovorjeno. Oseba z omejeno poslovno sposobnostjo in mladoletna oseba pod 16 leta lahko prekineta pogodbo s takojšnjo veljavnostjo in te pravice ni možno omejiti.

Gostiteljska organizacija je dolžna: zagotoviti varnost pri delu, omogočiti počitek, seznaniti prostovoljca z vsebino in načinom izvajanja prostovoljskega dela ter prostovoljca usposobiti, spremljanje in strokoven nadzor prostovoljskega dela mladoletnih in oseb z omejeno sposobnostjo. Če v dogovoru o prostovoljskem delu ni drugače določeno, je gostiteljska organizacija dolžna tudi zagotoviti prevoz, nastanitev in prehrano potrebno za opravljanje prostovoljskega dela, če gre za delo v tujini, plačati zavarovanja, ki jih določa zakon. Gostiteljska organizacija se mora vnaprej prijaviti (registrirati) po posebnem postopku pri pristojnem ministrstvu, če pa to zaradi okoliščin ni možno, pa se mora prijaviti najkasneje v roku 15 dni o začetku izvajanja prostovoljskega dela. Če pristojne inšpekcije ali ministrstvo samo ugotovi, da prostovoljsko delo ne poteka v skladu z zakonom, lahko prepove nadaljnje izvajanje tega. Vsaka prostovoljska organizacija mora tudi voditi evidenco prostovoljcev z osebnimi podatki in podatki o naravi, času in kraju opravljanja prostovoljskega dela ter ugodnostih in stroških. Podatke mora hraniti 5 let.

Prostovoljec je dolžan: opravljati prostovoljsko delo osebno, skrbno, skladno z zakonom in etičnimi pravili ter varovati osebne podatke ter poslovne skrivnosti, za katere izve pri delu. Ima pa pravico zavrnilo delo, ki bi ogrožalo njegovo zdravje ali življenje ali zdravje in življenje drugih, bi bilo nemoralno ali bi povzročalo škodo.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Prostovoljska organizacija odgovarja tretjim za škodo, ki jo je povzročil prostovoljec. Če jo je ta povzročil zavestno, lahko gostiteljska organizacija zahteva povrnitev izplačane škode od njega.

V končnih določbah zakon neposredno spreminja posamezne člene drugih zakonov, ki se nanašajo na uskladitev teh z zakonom o prostovoljskem delu.

Češka

Češka je pred v letu 2002 sprejela Zakon o prostovoljskem delu (uveljavljen 2003) (<http://siteresources.worldbank.org/INTPCENG/Resources/czech-voluntarism-law.pdf>). Zakon je posledica aktivnosti, ki so se začele že v letu 2000 v okviru programa za zmanjšanje socialnih razlik, po katerem država nudi finančno podporo prostovoljskim projektom, ki vključujejo nezaposlene. Ti s prostovoljskim delom ne izgubijo pravic iz naslova brezposelnosti in drugih socialnih pravic. Zakon navaja področja, na katerih prostovoljec dela (pomoč nezaposlenim, socialno šibkim, drugače prizadetim...; pomoč ob naravnih nesrečah, pri izboljševanju okolja, varstvu kulturne dediščine...; sodelovanje pri izvajanju razvojnih programov in mednarodnih programov). Zakon iz prostovoljnih aktivnosti izključuje aktivnosti, ki zadovoljujejo osebni interes, plačane aktivnosti in aktivnosti, ki so izvajane v okviru zaposlitvene pogodbe ali članske pogodbe. Državni organi in organi lokalnih oblasti lahko koristijo prostovoljsko delo, če se to izvaja na področjih, ki jih opredeljuje zakon.

Prostovoljec je lahko oseba nad 15. leti, če se izvaja prostovoljsko delo v domovini in nad 18. leti, če gre za tujino. Tuji prostovoljci morajo imeti delovno dovoljenje. Zakon loči kratkotrajno in dolgotrajno prostovoljsko delo (nad tri mesece) ter prostovoljsko delo v državi in v tujini (mednarodno). Pri rekrutiranju prostovoljcev velja princip enake obravnave (enakega dostopa), razen, če narava prostovoljskega dela tega ne dopušča. Prepovedano je, da bi prostovoljsko delo nadomeščalo plačano delo.

Prostovoljsko delo se izvaja na podlagi pogodbe, sklenjene s pošiljajočo organizacijo. V primeru dolgotrajnega prostovoljstva ali dela v tujini, mora biti pisna. Zakon navaja obvezne sestavine pogodbe:

- obvezno usposabljanje pred začetkom dela,
- policijsko potrdilo, ki ne sme biti starejše od treh mesecev, da zoper prostovoljca ne poteka nobena preiskava zaradi kaznivega dejanja (glede na naravo prostovoljskega dela),
- zdravniško potrdilo, ki izkazuje katerih del prostovoljec ne more opravljati zaradi svojega zdravstvenega stanja,
- glede na naravo prostovoljskega dela dokazilo, da je bil prostovoljec seznanjen z vsemi nevarnostmi (bolezni, malarija) na področju, kamor odhaja,
- opis dela, kraja dela in obsega delovnih ur,
- določila glede povrnitve stroškov,
- določilo glede povrnitve stroškov investiranih v prostovoljca, če ta predčasno prekine prostovoljsko delo,

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- za dolgotrajno prostovoljsko delo se lahko sklene tudi pokojninsko zavarovanje za minimalno osnovo.

Zakon definira tudi pošiljajočo in gostiteljsko prostovoljsko organizacijo. Pošiljajoča organizacija je organizacija, ki rekrutira, zbira in usposablja prostovoljce, gostiteljska organizacija pa je organizacija v korist katere se opravlja prostovoljsko delo. Obe morata skleniti medsebojni dogovor. Pošiljajoče organizacije (prostovoljske organizacije) so registrirane pri Ministrstvu za notranje zadeve in sicer na podlagi prošnje akreditacijskega komiteja, ki je posvetovalno telo sestavljeno iz predstavnikov različnih ministrstev, med katerimi je tudi predstavnik vladnega sveta za nevladne organizacije. Registracijo (akreditacijo) dobi pošiljajoča organizacija, ki izpolnjuje določene pogoje in je zmožna organizirati in izpeljati prostovoljsko delo v skladu s tem zakonom in traja tri leta. Pošiljajoča organizacija mora prostovoljca zdravstveno zavarovati, prav tako ga zavarovati tudi za primer povzročitve škode. Pošiljajoča organizacija mora z gostiteljsko organizacijo skleniti tudi pogodbo, v kateri so podrobno določeni pogoji prostovoljskega dela. V kolikor pošiljajoča organizacije na zmore več izpolnjevati zahtevanih pogojev, se jo lahko izbriše. Ministrstvo pa pošiljajoči organizaciji nudi finančno podporo pri zavarovalnih premijah, delu stroškov za usposabljanje in pri plačilu pokojninskega zavarovanja za dolgotrajno prostovoljsko delo. Tekom koledarskega leta so ti zneski dani pošiljajoči organizaciji vnaprej, ob koncu leta pa jih obračuna glede na dejanske stroške. Zakon prinaša tudi spremembe (amandmaje), ki se nanašajo na položaj prostovoljcev v socialnem, zdravstvenem in pokojninskem zavarovanju ter davčnem sistemu.

http://www.cev.be/data/File/CzechRepublic_legalstatus.pdf

Romunija

Romunski zakon o prostovoljstvu iz leta 2001 definira prostovoljstvo kot aktivnost posameznikov, ki je družbenega pomena v določenem zakonskem okviru, ki je drugačen od delovne in civilne zakonodaje, ki obravnava plačano delo. Kot prostovoljsko delo se razume delo v korist drugih (socialno delo, znanstveno, humanitarno, religiozno) in je različno od reguliranega plačanega dela.

Zakon določa temeljne pravice prostovoljcev in zagotavlja, da so ustrezno zaščiteni. Prostovoljsko delo je organizirano s strani javnih in zasebnih neprofitnih organizacij, prav tako pa tudi skozi mednarodne mladinske prostovoljske programe, ki jih sprejemajo decentralizirane strukture v tesni zvezi z nacionalnimi oblastmi pristojnimi za mladino. Osnovni principi, ki jih določa zakon so:

- sodelovanje prostovoljca temelji na njegovi svobodno izraženi volji,
- aktivna udeležba prostovoljca v življenju skupnosti,
- izvajanje prostovoljskega dela brez pričakovanja finančnega povračila,
- rekrutacija prostovoljcev temelji na enakih možnostih za vse, brez kakršnekoli diskriminacije.

Iz regulative zakona so izvzete prostovoljne aktivnosti v okviru zakonskih dolžnosti ali namenjene družinskim članom in sorodstvu ali sosedom. Sodelovanje v prostovoljnih aktivnostih ne morejo nadomestiti vojaške službe ali drugega nadomestnega vojaškega služenja in ne morejo nadomestiti plačanega dela (predstavljati ekvivalenta plačanemu delu).

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Prostovoljsko delo mora biti urejeno v medsebojni pisni pogodbi med prostovoljcem in organizacijo, ki uživa delo prostovoljca in sicer na podlagi svobodne pogodbene volje. Organizacija je lahko pravna oseba javnega ali zasebnega prava. Zakon prepoveduje sklenitev pogodbe z namenom izogniti se delovni pogodbi (pogodbi o zaposlitvi) ali pogodbo, ki vsebuje tudi finančno nagrado. Vsaka taka pogodba je nična.

Potrebno pa je poudariti, da se zakon nanaša zgolj na državljana Romunije. Prav tako so iz režima izvzete nevladne organizacije, ki nimajo pravnega statusa in taka organizacija ne sme podpisati pogodbe s prostovoljcem (torej jih tudi ne sme angažirati).

Pogodba o prostovoljskem delu mora vsebovati naslednje pravice prostovoljca:

- da aktivno sodelujejo v programu, za katerega je bila pogodba sklenjena,
- da izvajajo delo v skladu s svojimi profesionalnimi sposobnostmi,
- da glede na naravo dela uživa varstvo pri delu in varstvo zdravja pri delu,
- da je zavarovan za primer nesreče pri delu in poklicne bolezni, ki izhajajo iz prostovoljskega dela; če to ne pokriva v celoti stroškov zdravljenja, je te dolžna poravnati organizacija, ki ima korist od prostovoljčevega dela,
- da prejme potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu z navedbo spretnosti in znanja, ki jih je pridobil s prostovoljskim delom,
- da mu organizacija povrne vse stroške v zvezi s prostovoljskim delom, določene v pogodbi,
- da njegov delovni čas ne škoduje njegovemu zdravju,
- da prejme ustrezna priznanja in nazive v skladu z zakonom.

Dolžnosti prostovoljca so:

- da izvajajo v pogodbi sprejete dolžnosti,
- da varuje zaupnost podatkov, ki jih pridobi med delom,
- da se udeleži programov usposabljanja,
- da skrbno ravna s sredstvi, ki so mu zaupana v zvezi z delom.

Namesto prostovoljca, ki je pogodbo podpisal, ne more nihče drug opraviti tega dela. Pogodba se lahko spremeni na pisмено pobudo katerekoli stranke. Zahtevo je potrebno podati v roku 15 dni potem, ko so nastopile okoliščine, ki terjajo spremembo pogodbe. Možno je tudi, da v organizaciji zaposleni opravlja prostovoljsko delo. Prostovoljci – gasilci niso vključeni v ta zakon in zanje velja posebna ureditev.

Povračilo stroškov prostovoljcu ni podvrženo davkom. Zavezanec za plačilo stroškov je gostiteljska organizacija. Nevladne organizacije morajo zavarovati prostovoljce za primer nesreče pri delu in za primer povzročitve škode tretjim (problem pa je, da nobena zavarovalnica ne nudi takih zavarovanj).

Glede pravic iz naslova brezposelnosti ni nobenih pravil. Ker se nobena obveznost glede nezaposlenega prostovoljca ne nanaša na to ali prostovoljno dela ali ne, kaže, da lahko prejema podpora tudi če delajo prostovoljno.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

<http://www.avso.org/activities/countryreports/Romania.pdf>

Italija

V Italiji obstaja širok pravni okvir, ki regulira prostovoljsko delo (zakon o prostovoljstvu iz 1991, zakon o socialnem sodelovanju iz 1991, Zakon o medsebojnem sodelovanju in razvoju prostovoljskih organizacij iz 1987, zakon o javnih institucijah iz 2000, zakon o civilnem služenju vojaškega roka). Obstajata dva koncepta prostovoljstva: plačano prostovoljstvo (razvojni prostovoljci), ki se odvija v obliki sodelovanja v mednarodnih programih in kratkoročno prostovoljstvo, ki pomeni spontano delovanje prostovoljcev v neprofitne namene, za podporo nevladnim organizacijam v prostem času s svojim delom brez namena pridobivanja dobička. Slednji običajno delujejo na lokalnem nivoju. Vlada prepoznava tudi pomen nevladnih organizacij pri organiziranju mednarodnega prostovoljskega dela, predvsem v državah tretjega sveta. Takega prostovoljskega dela se lahko udeležijo italijanski državljani starejši od 18. let z usreznimi kvalifikacijami in traja dve leti. Predhodno morajo opraviti usposabljanje, prostovoljsko delo pa je plačano.

Zakon o prostovoljstvu podaja definicijo prostovoljskega dela, ki je delo, ki ga oseba opravlja svobodno in ni plačano. Gre za opravljanje dela nekaj ur na teden, cilj tega pa je pomoč za socialno ogrožene. Po tem zakonu so prostovoljci oproščeni plačila davkov za povrnjene stroške. Posebej je tudi poudarjeno, da prostovoljci ne smejo imeti nikakršne druge povezave z organizacijo, kjer opravljajo prostovoljsko delo v smislu delovnega razmerja. Prostovoljne organizacije imajo tudi omejitve glede zaposlovanja; zaposlijo lahko namreč le toliko delavcev, kolikor je to potrebno za njihovo normalno delovanje in doseganje ciljev. Prostovoljcev se ne obravnava kot zaposlenih delavcev, kar pa posledično pomeni, da jim organizacije, kjer delajo niso dolžne plačevati socialnih prispevkov. Mora pa prostovoljska organizacija zagotoviti zdravstveno zavarovanje za svoje prostovoljce. Prostovoljci, ki opravljajo delo v tujini pod okriljem državnih programov, dobijo za svoje delo nagrado, višina plačila pa je odvisna od njihove vloge in države kjer delajo. Gre za evropske države, s katerimi mora Italija skleniti dvostranske mednarodne pogodbe. Delo v povprečju traja 2 leti, obvezen pa je predhodni tečaj. V tem času jim morebiten status brezposelnega in s tem povezane pravice ne ugasnejo.

V socialnem sektorju so prostovoljske organizacije lahko oproščene plačila nekaterih davkov ali prispevkov, vendar pa prostovoljcev ne sme biti več kot polovico vseh delavcev. Prostovoljci pa imajo tudi pravico do povračila stroškov in so zavarovani za primere nesreče pri delu.

Prostovoljci, ki delujejo izven teh pravnih okvirjev so praktično nezaščiteni in se morajo sami dogovarjati z organizacijo, kjer delajo glede zavarovanj. Če teh organizacija ne nudi, lahko neko stopnjo zaščite prostovoljec dobi preko EVSja (Program Evropska prostovoljna služba), če je vključen v ta program. Prostovoljci nimajo pravic do javnih in socialnih podpor, te so odvisne od njihovega drugega (osnovnega) statusa.

Zakon o socialnem sodelovanju ureja zagotavljanje dela za dalj časa brezposelne, mlade brez izkušenj, ljudi, ki niso dokončali šol in za invalide. Delo jim posredujejo posebna združenja, katerih namen je vključevanje državljanov v razne dejavnosti za doseg socialne blaginje. Poleg

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

nekaterih davčnih olajšav lahko v teh združenjih delajo tudi prostovoljci, a največ do polovice vseh delavcev. Ti prostovoljci imajo pravico do povrnitve stroškov in so zavarovani za primer nesreče pri delu.

http://www.cev.be/data/File/Italy_legalstatus.pdf

Španija

Obstaja okvirni zakon, ki ureja prostovoljsko delo iz leta 1996, vendar pa je področje podrobneje urejeno različno v različnih regijah. Zakon podaja definicijo prostovoljskega dela, ki je skupek dejavnosti, ki ga opravlja posameznik na podlagi svoje svobodne volje, ki ni plačano, ni motivirano s strani osebnih ali zakonskih obveznosti in se izvaja v okviru zasebne ali javne organizacije. Kriteriji veljajo tudi za te organizacije – pravna osebnost, neprofitnost in opravljajo dejavnosti, ki veljajo za splošno dobro.

Zakonodaja loči med delavcem in prostovoljcem, za prostovoljca se namreč posebej navaja katere pravice in dolžnosti veljajo zanj (uvajanje, nadzor, zavarovanje, zavrniti morajo kakršnokoli plačilo...). Zakon zahteva sporazum med prostovoljcem in organizacijo, ki mora imeti nekaj nujnih sestavin (pravice in dolžnosti obeh strani, opis dela, čas...). Organizacije, kjer delajo, pa so zavezane, da prostovoljce primerno zavarujejo za primer nesreče pri delu, krijejo njihove stroške povezane z delom, poskrbeti morajo za uvajanje in vodenje, jim izdati potrebna dokazila, da opravljajo prostovoljsko delo. Povračila stroškov so zelo striktno določena - mora pa iti resnično le za stroške, ki so tesno povezani z njihovim prostovoljskim delom. To pomeni, da so ostali prihodki, ki jih dobijo prostovoljci – žepnina, povrnitev stroškov za nastanitve - obdavčeni. Vendar obstaja meja, pod katero davkov ni potrebno plačati in pogosto je ti prihodki ne presegajo. Izjema od tega pa so prostovoljci, ki so v tujini na podlagi uradnih državnih razvojnih programov; ti imajo namreč pravico do denarne podpore za bivanje v tujini in za njih se predvideva vrsta davčnih olajšav.

Glede položaja prostovoljcev v sistemu zdravstvenega varstva ni posebnih določb, kar pa niti ni problematično glede dostopa do zdravstvenih storitev, saj so te zagotovljene po španski ustavi vsem, ne glede na delovni ali ekonomski status. Problemi tu nastajajo kadar opravljajo prostovoljci delo v tujini s polnim delovnim časom, saj te pravice ne morejo prenesti s seboj v drugo državo, če so tam dalj kot 3 mesece. Pri dostopu do socialnega varstva pa se stvar zaplete zaradi odsotnosti pravne ureditve in se rešuje vsak konkreten primer posebej.

Zakon predvideva pospeševanje prostovoljstva s strani države in mu daje tudi ustrezno finančno podporo v okviru znižanja cen javnega prevoza in kulturnih prireditev, nakazuje pa na možnost prostovoljstva kot alternative k obveznemu služenju vojaškega roka, ki je bilo ukinjeno.

Obstaja tudi etični kodeks prostovoljcev, ki vsebuje vrsto pravic in dolžnosti med prostovoljci in organizacijami kjer delajo. Sprejet je bil preko zveze nevladnih organizacij, ko so tudi njeni podpisniki. Za prostovoljce, ki delajo v tujini, se tak status priznava le tistim, ki so tam v okviru uradnih španskih programov.

http://www.cev.be/data/File/Spain_legalstatus.pdf

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Portugalska

Na Portugalskem več zakonov ureja prostovoljsko delo. Za prostovoljca se šteje oseba, ki aktivno participira v družbi, s tem da ponuja, brez ekonomskega interesa, svoj čas in napore za dobrobit ostalih. Obstaja več zakonov, ki urejajo prostovoljsko delo. Zakon o prostovoljskem delu promovira prostovoljsko delo in omogoča vsem državljanom udeležbo v teh aktivnostih, prav tako pa določa tudi minimalni zakonski okvir, pod katerim naj se prostovoljsko delo izvaja in razvija. Prostovoljsko delo definira kot socialne aktivnosti in aktivnosti v korist skupnosti, brez ekonomskega interesa, v okviru projektov in programov, ki jih za neprofitne namene izvajajo javne ali zasebne organizacije v korist posameznikom, družinam ali skupinam, ki to potrebujejo. Iz zakonskega režima je izrecno izključeno prostovoljsko delo v dobro sorodnikov ali na podobnih relacijah, ker se zanj predpostavlja, da bi bilo itak opravljeno. Zakon daje prostovoljcem naslednje pravice:

- da se udeležijo uvajalnega in drugih izobraževanj,
- da prejmejo identifikacijsko izkaznico,
- da so vključeni v socialno zavarovanje kot prostovoljci (če niso že sicer vključeni pod obvezno socialno zavarovanje),
- da so deležni ustreznega varstva in varovanja zdravja pri delu,
- da dobijo ustrezne denarne odškodnine oziroma pokojnine v primeru nesreče pri delu ali poklicne bolezni, ki je posledica prostovoljskega dela,
- da glede prostovoljskega dela sklenejo dogovor z organizacijo, ki določa medsebojne obveznosti, vsebino in trajanje dela oziroma projekta,
- da so aktivno udeleženi pri oblikovanju njihovega programa,
- da so deležni posebnih ugodnosti kot prostovoljci v javnem prevozu,
- da imajo pravico do povrnitve utemeljenih stroškov (v okviru limitov, ki jih lahko določi tudi organizacija).

Dolžnosti prostovoljcev pa so:

- da spoštujejo splošne principe delovanja na področju njihovega dela ter spoštujejo zasebnost njihovih varovancev,
- spoštujejo pravila organizacije in tistih, ki so določena v programu,
- da se udeležujejo usposabljanja za prostovoljce,
- da skrbno ravna s sredstvi, ki so jim pri delu zaupana,
- da sodelujejo s profesionalnimi sodelavci, spoštujejo njihova mnenja in odločitve ter upoštevajo njihova navodila,
- da nastopajo v imenu organizacije oziroma jo zastopajo le v primeru, če so za to posebej pooblaščenji,
- da pravilno uporabljajo svojo prostovoljsko izkaznico (jo ne zlorabljajo).

Ministrstvo za delo in solidarnost je vsebino zakona še nadgradilo s posebnim dekretom, ki določa:

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

- okvire za organizacije, ki lahko rekrutirajo in koordinirajo prostovoljce,
- postopke potrebne za pridobitev prostovoljske identifikacijske izkaznice,
- potrebne pogoje in postopke potrebne za pokritje prostovoljskega socialnega zavarovanja (organizacije, odgovorne za plačilo določenih prispevkov in druge obveznosti organizacij glede kolektivnega obveznega zavarovanja).

Obstaja tudi parlamentarni Nacionalni svet za promocijo prostovoljskega dela, ki spada neposredno pod Ministrstvo za delo in ima predvsem naloge zagotavljati učinkovito varovanje pravic prostovoljcev, pomoč prostovoljskim organizacijam pri razvoju in izvajanju njihovih programov (informacijska podpora in pomoč pri usposabljanju prostovoljcev), izvajati številne ukrepe za promocijo prostovoljskega dela in za doseg družbene prepoznavnosti (podpora raziskavam, informacijskim kampanjam, konferencam, ...)

Socialno zavarovanje in davčni status sta odvisna od narave dela in od odnosa z gostujočo organizacijo. Dokler se prostovoljsko delo izvaja v okviru zakona in ne gre za zaposlitev, prostovoljska organizacija in prostovoljec nista dolžna plačevati prispevkov za obvezno socialno zavarovanje ali za plačilo davkov na zneske, ki predstavljajo povračilo stroškov za prostovoljca (tudi žepnina). Že sam zakon o prostovoljskem delu zagotavlja vključenost vseh prostovoljcev v sistem socialnega varstva. Prostovoljci imajo pravico, da so preko svojih gostiteljskih organizacij vključeni v shemo socialnega varstva za prostovoljce, če niso sicer na podlagi kakšnega drugega statusa že vključeni v obvezno zavarovanje. Ta shema sicer ne zagotavlja celotnega socialnega zavarovanja temveč le pravice iz zavarovanja za primer smrti in nesposobnosti (verjetno trajne delovne nezmožnosti) ter iz starostne pokojnine.

Glede mednarodnega prostovoljskega dela obstajata dva programa, ki ju je sprejela država in sicer Lucidas in Mladi prostovoljci za solidarnost. Prostovoljci, ki delajo v tujini izven teh dveh programov, nimajo nobene zaščite oziroma pravic iz socialnega varstva. Če želijo, si ga morajo plačati sami.

Pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti so v času opravljanja prostovoljskega dela v tujini suspendirane. Ko se prostovoljec vrne, mora skozi več administrativnih postopkov, da pridobi pravice nazaj.

http://www.cev.be/data/File/Portugal_legalstatus.pdf

Nizozemska

Zakona, ki bi urejal položaj prostovoljcev ni, obstajajo pa predpisi o tem s področja davkov in socialnega varstva. Tamkajšnje Ministrstvo za zdravstvo, blaginjo in šport razume prostovoljsko delo kot delo, h kateremu prostovoljec ni zavezan, ni plačano in zanj ne pomeni načina preživljanja. Razen tega neke uradne razlage ni in zato prostovoljci, ki delajo polni delovni čas, nimajo nikakršnih davčnih olajšav. Nizozemski center za prostovoljsko delo razume prostovoljsko dejavnost kot nezavezujočo in neplačano dejavnost, ki se organizirano izvaja v korist drugih ali širše javnosti. Cilj takega dela ni dobiček in prostovoljčevo delo je dodatno, kar pomeni, da v primeru če se preneha, to ne povzroči organizaciji nikakršnih problemov. Osrednje pravilo je

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

časovna omejitev prostovoljskega dela, ki ga lahko opravljajo osebe, ki prejemajo socialne prejemke. Ko so namreč brezposelni, morajo biti dosegljivi za programe iskanja zaposlitve in sami iskati zaposlitev, tako da je prostovoljsko delo možno le izven tega časa. Imajo tudi druge pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je prostovoljec še upravičen do nadomestila za čas brezposelnosti (ne sme pridobivati kakšnih nadomestil namesto plače, ne sme nadomestiti plačanega dela). Podpira se tudi prostovoljsko delo težje zaposljivih oseb, ki lahko dobijo za tako delo do 220 EUR mesečne nagrade. To prostovoljsko delo je predvsem namenjeno socialni vključenosti in stiku z delom za brezposelno osebo.

Zakon o socialnem varstvu ureja tudi obdavčevanje prostovoljskega dela s tem, ko izvzema obdavčevanje povračila stroškov, postavlja pa tudi dodatne pogoje, kdaj to pride v poštev (tudi največji možni znesek - 20 EUR na teden in 700 EUR na leto, ne glede na višino dejanskih stroškov). Če si organizacija teh nadomestil ne more privoščiti, jih lahko prostovoljec izkoristi kot davčno olajšavo pri plačilu dohodnine.

Pravne podlage za zavarovanje prostovoljcev pri delu ni, v praksi pa se vseeno organizacije pogosto odločajo za zavarovanje za primer nesreč, bolezni in odgovornosti do tretjih oseb. Prav tako prostovoljci nimajo pravice do socialne podpore, to je odvisno od njihovega drugega statusa kot je status študenta ali brezposelne osebe. Če opravljajo prostovoljsko delo v tujini se jim status brezposelne osebe in s tem povezane pravice lahko prekine. Prav tako študentje lahko izgubijo štipendije, če med študijem za eno leto odidejo v tujino na prostovoljsko delo.

Problemi nastajajo tudi s tujimi prostovoljci, ki bi želeli delati v Nizozemski, saj težko in počasi dobijo dovoljenje za bivanje, poleg tega pa se jim obdavčijo prihodki, ki jih pri tem dobijo. Poseben položaj imajo prosilci za azil, ki lahko opravljajo prostovoljsko delo, če so bili pred tem nastanjeni v centru za iskalce azila vsaj 6 tednov, brez da bi pri tem utrpeli kakšno izgubo pravic ali statusa.

http://www.cev.be/data/File/Netherlands_legalstatus.pdf

Luksemburg

Pravni okvir prostovoljskega dela v Luxemburgu predstavljata dva zakona, od katerih eden bolj celovito ureja prostovoljsko delo (1991) mladih z namenom promocije prostovoljskega dela med mladimi in sicer gre za prostovoljsko delo v javnem interesu, ki se opravlja v okviru nevladnih organizacij. Organizirano prostovoljsko delo je opredeljeno kot prostovoljno angažiranje posameznikov brez nagrade v korist drugega ali organizacije. Biti mora organizirano v okviru določene organizacije in ne sme iti za delo, ki predstavlja pomoč v družini ali med prijatelji. Prostovoljske usluge so definirane kot zbir aktivnosti v splošnem interesu, kot so aktivnosti socialne in humanitarne narave, ki vzpodbujajo medkulturno razumevanje in solidarnost in nimajo profesionalnega značaja ter se razvijajo in izvajajo v okviru neprofitnih nevladnih organizacij. Prostovoljsko delo ne more biti zamenjava za plačano delo (zaposlitev) in ni plačano, razen če gre za povrnitev stroškov. Zakon podpira tako nacionalne programe, kakor tudi mednarodne programe prostovoljskega dela za mlade na področjih varstva okolja, kulture, športa, socialnega varstva in izobraževanja, pa tudi na področju razvoja in medkulturnega sožitja.

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Prostovoljsko delo se običajno opravlja od 6 do 12 mesecev, ob soglasju pristojnega ministrstva pa se lahko skrajša do 3 mesecev ali podaljša do 18 mesecev.

Prostovoljska organizacija, ki lahko uživa ugodnosti tega zakona, mora izpolnjevati določene pogoje: mora biti neprofitna nevladna organizacija, katere dejavnost je v javnem interesu. Organizacija se s prošnjo prijavi pri ministrstvu pristojnem za mlade, pri čemer mora izkazati tudi svojo usposobljenost, kapacitete in izkušnje na področju aktivnosti v javnem interesu, ki jih navaja zakon. KO je organizacija na tak način registrirana, mora za vsak prostovoljski program pridobiti odobritev tega ministrstva.

Prostovoljci, katerih prostovoljsko delo ureja ta zakon, morajo biti stari od 16. do 25 let in bivati v Luxemburgu vsaj dve leti. Prostovoljec s prostovoljsko organizacijo sklene dogovor, ki določa:

- medsebojne pravice in dolžnosti obeh strank,
- vsebino in trajanje prostovoljskega dela in naloge prostovoljca,
- usposabljanje prostovoljca za prostovoljsko delo,
- zagotovitev pogojev bivanja, prehrane in nastanitve, če gre za tako prostovoljsko delo,
- način prenehanja dogovora.

Prostovoljec ima pravico do povračila stroškov v zvezi s prostovoljskim delom. Poleg tega država zagotavlja za vsakega prostovoljca mesečno nagrado (ekonomsko kompenzacijo) v približni višini 250 EUR, kar predstavlja približno 20% minimalne plače. To prejmejo ne glede na starost ali izobrazbo. Poleg tega uživajo enake ugodnosti kot študenti glede javnega prevoza ter nekaterih kulturnih in športnih prireditev.

Prostovoljci se v času opravljanja prostovoljskega dela izkazujejo z izkaznico, ki jo izda ministrstvo pristojno za mlade. Ostale ugodnosti za prostovoljca so:

- ob zaključku prostovoljskega dela mora prostovoljska organizacija prostovoljcu izročiti potrdilo o opravljenem delu (vrsta, trajanje in pridobljene veščine),
- vsa plačila prostovoljcem v skladu z zakonom so oproščena davka,
- prostovoljec je v času prostovoljskega dela vključen v vsa socialna zavarovanja (breme prispevkov nosi država),
- pravice iz naslova zavarovanja za brezposelnost (nadomestilo) v času prostovoljskega dela mirujejo,
- opravljanje prostovoljskega dela ne vpliva na pravico do družinskih prejemkov,
- le pri izvajanju prostovoljskega dela v socialnem sektorju je prostovoljec tudi nezgodno zavarovan, v drugih sektorjih pa je prostovoljska organizacija dolžna zavarovati odgovornost proti tretjim.

<http://www.avso.org/activities/countryreports/Luxembourg.pdf>

IV. Viri

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC

Poleg virov, navedenih v besedilu, so podatki o ureditvah prostovoljskega dela dostopni tudi preko naslednjih organizacij in dokumentov:

U.S. Agency for International Development: The 2007 NGO sustainability index – Section 4
http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2007/article1.pdf

CEV (Centre Europeen du Volontariat): study "Legal Status of Volunteers in Europe"
http://www.cev.be/67-legal_status_of_volunteers_country_reports-EN.html

World Volunteer Web
<http://www.worldvolunteerweb.org/>

ICNL Teh Interntional Center for Non-profit Law – online library
<http://www.icnl.org/knowledge/library/index.php>

AVSO Association of Voluntary Service Organisation
<http://www.avso.org/>

Pregled pripravila:
Senka Vribca, univ. dipl. pravica

Sredstva v PIC Fond za nevladne organizacije lahko prispevate na transakcijski račun: 02010-0050459754

Matična številka: 1273345
Davčna številka: SI23238542

Legal Information Center for NGOs
P o v š e t o v a 37, 1 0 0 0 L j u b l j a n a
tel. +386 1/521 18 88, fax. +386 1/540 19 13
email: pic@pic.si, www: http://www.pic.si